Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 252/1547	Łódź, Wtorek 30 października 1928 r.	זעקסטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דינסטאָג, טז מרחשון תרפ"ט	Nr. 252/1547

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

די ערעפנונג פון ווינטער-סעזאָן פון
„BRISTOL" קאַפע-רעסטאָראַן
פּעטריקאָווער 30, טעל. 25-91

קומט פאַר דאָנערשטאָג, דעם 1-טען נאָוועמבער ד. י. 6 אַ זייגער אין אָוונד. „SŁAWIANKA"
ס'איז ספּעציעל אַנגאַזשירט געוואָרען דער בעריהמטער רוסישער אָרקעסטער
וועלכער וועט אויך אויספיהרען געזאַנגען און פערשידענע ראָמאַנסען.
טעגליך קאָנצערט פון 7.30 ביז 12 אַ זייגער ביינאַכט, שבת און זונטאָג פון 6 אַ זייגער אָוונד ביז 12 אַ זייגער ביינאַכט.
גלייכצייטיג עמפּפעהלט דער אויבענדערמאָהנטער גוט-בעקאַנטער קאַפע-רעסטאָראַן איהרע געשמאַקע שפּייזען.
דער בופעט וועט זיין פערזעהען מיט קאַלטע און וואַרימע מאכלים, עמפּפעהלענדיג זיך דעם געעהרטען פּובליקום, פערבלייב איך
מיט אַכטונג
אינהאַבער: ה. בערנהיים.

Dr. med.
BRAUN
וואָלינט יעצט
6-טען שערפּיען 1
(בענעדיקטאַ) טעל. 40-26.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-
און וועגערישע קראַנקהייי-
טען און מענער-שוואַכע.
נעמט אָן פון 9-11 פריה
און פון 5 ביז 8 אָוונד.

WSPANIAŁE, A PRZYTEM
tylko
KALOSZE DAMSKIE podszewka malinowa zł. 10.70
KALOSZE MĘSKIE podszewka malinowa zł. 12.-
ŚNIEGOWCE DAMSKIE wierzch Jersey, wyłog. aksam. zł. 18.-
ŚNIEGOWCE DAMSKIE wierzch gabard., wyłog. aksam. fason niski zł. 21.-
ŚNIEGOWCE DAMSKIE wierzch gabard., wyłog. aksam. zł. 23.-
„PEPEGE"
ŻĄDAĆ WSZĘDZIE!

MARKA PEPEGE FABR.
Polski Przemysł Gumowy Tow. Akc. w Grudziądzu

Dr.
J. POLAKOW
קינדער-קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 37a
טעל. 39-75.
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע
אויף נייערט מארק (פּעטריקאָ-
ווער 294) פון 2 ביז 3½ נאָכמ.
און דערהיים פון 3½–5 נאָכמ.

צענטראַלער האַנדווערקער-ראַט

אויף לאָדזער וואָיעוואָדזטווע זאַוואַדזקאַ 5.

היינט, דינסטאָג, דעם 30. אָקטאָבער ד. י. 7 אַ זייגער אָוונד קומט פאָר אין פאָלקס-קלוב זאַוואַדזקאַ 5

די פייערליכע ערעפנונג פון בלעכער-צעך

אַ חוץ דעם רייכען פערשידענאַרטיגען פּראָגראַם וועלען בעגריסען דעלעגאַטען פון דער פּראָווינץ און פון היגע אינסטיטוציעס, ס'וועלען אויך פאָרקומען וואַהלען מיט דעם טאָג-אָרדנונג: 1) וואַהל פון אַ פאָרזיצער, 2) בעגריסונגען, 3) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג, רעווידיר-קאָמיסיע און שידס געריכט.
2155

איינגאַנג נאָר פאַר איינגעלאַדענע געסט. די אָרגאַניזיר-קאָמיטע.

ישיבת „תורת אליעזר" ע"ש הרה"ק אדמו"ר מראַדאָשיק זצ"ל

לאָדז, פּאָרזשעטשנאַ 12.

איז מודיע, אַז אי"ה זונטאָג, פ' חיי שרה (דעם 4-טען ליסטאָפּאַד, פּינקטליך 6 אַ זייגער אין אָוונד און אין פאַל פון אַ נישט גענוגענדער צאָהל מיטגלידער – 8 אַ זייגער צום צווייטען טערמין אין דעמזעלבען טאָג ביי יעדע צאָהל מיטגלידער אין ישיבה-לאָקאַל וועט פאָרקומען

די גענעראַל-פערזאַמלונג

מיט פאָלגענדען סדר-היום: 1) ערעפנונג; 2) וואַהלען פון אַ פאָרזיצענדען און סעקרעטאַרען; 3) טעטיגקייטס-בעריכט; 4) בעריכט פון קאַסע-בעשטאַנד; 5) פאָרלייענען און ענדערן די סטאַטוטען; 6) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און רעוו.-קאָמיסיע; 7) פערש.

מיר בעטען צאָהלרייך צו ערשיינען. די צייטוו. פערוואַלטונג.

קאָנצערט-דירעקציע:
אַלפרעד שטרויך, טעל. 13-84.

היינט
8.30 אָוונד שפּילט אין
פילהאַרמאָניע
דער געניאַלער פידעל-שפּילער
BRONISŁAW GIMPEL
זעהר אינטערעסאַנטער פּראָגראַם.
בילעטען פערקויפט די קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

Dr. med. **NIEWIAŻSKI**
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.
האָט זיך איבערגעצויגען אויף אַנדזשעיאַ 5
נעמט אָן פון 8 – 10 פריה און פון 5–9 אין אָוונד.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

אַ הערצליכען מזל-טוב
ווינשען מיר אונזער ג' פערוואַלטונגס-מיטגליד ח'
מאַנעס טערנער ג' מיט זיינע פרוי ראַכטשע
צו זייער ניי-געבוירענעם זוהן.
מיר ווינשען זיי אַ גרינגע ערציהונג.
מיט אַכטונג
די פערוואַלטונג פון צענטראַל-ראַד-
פערקעהר אין לאָדז, זאַוואַדזקאַ 5.

אויפפאָדערונג!

די אַלע, וועלכע האָבען אַ שייכות מיט דער

ירושה

פון נאָמבערג אין אַמעריקאַ
זאָלען זיך מעלדען היינט אַ גאַנצען
טאָג צו יוסף נאָמבערג, זגערזשער 11.

Dr. DONCHIN
מאַניושקי 1, טעלעפאָן 9-97
ספּעציאַל אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט קיין פוילען.
נעמט אָן טעגליך פון 10–1 מיטאָג און פון 4–7 נ.מ.
זונטאָג פון 10 ביז 1 ביטאָג.

אַנאָנסען אין „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבען דעם בעסטען ערפאָלג !!!

עלילת=דם אין עסען.

בערלין, 28. (יט״א טעלעגראַפיש) דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס אין עסען פון דעם גימנאַזיסט הוסמאַן פאַר ערמאָרדען זיין חבר ראוּבע ווערט אויסגענוצט דורך דער אַנטיסעמיטישער פּרעסע פאַר אַ יודען־העצע. דער קעלנער „וועסט דוי־טשער בעאָבאַכטער" האָט געבּרענגט אַן אילוס־טראַציע פון פּראָצעס מיט אַ גרויסער איבערשריפט „ריטועלער מאָרד", אין אַרטיקעל דערנעבען ווערט געזאָגט, אַז ראוּבע איז ערמאָרדעט געוואָרען דורך יודען צוליב ריטועלע צוועקען, דער נומער פון דער דאָזיגער צייטונג איז קאָנפיסקירט געוואָרען.

*

אין עסען קומט איצט פאָר אַ סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פון אַ יונגען גימנאַזיסט הוסמאַן, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין בעגעהן אַ סעקסועלען מאָרד איבער זיינעם אַ חבר ראוּבּא.

בעת דער געריכטס־פערהאַנדלונג האָט מען זיך דערוואוסט, אַז אין דעם גימנאַזיום, וואו הוסמאַן האָט געלערנט האָבען צווישען די שילער עקזיסטירט מיסטיש־סעקסועלע קרייזלעך אויפ׳ן רעליגיעזען באַ־דען. די קרייזלעך האָבען אָפּגעהאַלטען געהיימע צו־זאַמענקונפטען, ביי וועלכע עס פלעגען פאָרקומען מיאוסע געשלעכטס־ארגיעס.

דער פערוואַלטער פון גימנאַזיום, האָט אויפ׳ן געריכט ערקלערט, אַז די לעהרער איז געווען בע־וואוסט וועגען דער עקזיסטענץ פון אַזעלכע קרייזלעך, ס׳האָט פריהער אַ סך שילער געשמיסען פאַר גע־הערען צו די קרייזלעך, ס׳האָט אָבער ווייניג וואָס געהאָלפען.

ס׳איז כאַראַקטעריסטיש, אַז הן ראָס גימ־נאַזיום הן די עלטערען פון מערדער און ערמאָרדע־טען געהערען צו אַנגעזעהענע נאַציאָנאַל פּאַטריאָ־טישע רייטשען.

דער פּראָצעס ווערט דעריבער דורך דער פּרע־סע פּאַרטייאיש בעטראַכט, די נאַציאָנאַליסטישע פּרעסע בעפאַלט די עדות און בעשולדיגער, וועלכע העלפען אויפדעקען דעם שלעכטען מצב פון ערציהונגס וועזען אין די דייטש־נאַציאָנאַלע גימנאַזיום׳ס. די דייטש־נאַציאָנאַלע בעמיהען זיך דעריבער אויסצו־טראַכטען פערשידענע בלבולים אויף די עדות, וועל־כע זאָגען נישט לויט זייער געשמאַק.

בּיידע אַמעריקאַנער פּרעזידענט = קאַנדידאַטען

בעגריסען דעם יודישען פּראָטעסט=מיטינג געגען די פערפאָלגונגען פון דער יודישער רעליגיע אין סאָוויעט=רוסלאַנד.

ניו־יאָרק, 28. (יט״א טעלעגראַפיש) די „אגודת רבנים" האָט צוזאַמענגערופען אַ גרויסען פּראָטעסט־מיטינג געגען דער פערפאָלגונג פון דער יודישער רעליגיע אין רוסלאַנד, אויפ׳ן מיטינג זענען אַנוועזענד געווען פיל קאָנגרעסלייט און אַנגעזעהענע פּערזענליכקייטען, ביידע קאַנדידאַטען אויפ׳ן אַמט פון גובערנאַטאָר אין ניו־יאָרק האָבען צוגעשיקט בעגריסונגס־בריף, אין וועלכע זיי דריקען אויס זייער סימפּאַטיע צו די צילען פון מיטינג. ס׳איז אָנגע־נומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע אויפצופאָדערען די אַמעריקאַנער רעגירונג נישט אָנערקענען די סאָוו־יעט־רעגירונג ביז זי וועט נישט ענדערען איהר בע־ציהונג צו דער יודישער רעליגיע.

——:0:——

די יודען און דער יובּילײ פון דער טשעכאָסלאָוואַקישער רעפּובליק

פּראַג. (יט״א). אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן 10-יעהריגען יובילײ פון דער טשעכאָסלאָוואַקישער רעפּובליק האָט דער ראַט פון פערבאַנד פון די יו־דישע קהלות אין טשעכאָסלאָוואַקיי פערעפענטליכט אַנ׳אויפרוף, אין וועלכען עס ווערט אָנגעוויזען אויף דער גערעכטער בעציהונג פון דער רעפּובליק און דער רעגירונג לגבי דעם יודענטום און עס ווערט אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז די בעציהונג פון דער מלוכה צו די יודען וועט זיך ענטוויקלען אין דער ריכטונג פון אַלץ גרעסערער אָנערקענונג פון קולטורעלען ווערט פון יודענטום. כדי צו בע־עהרען דעם מלוכה־יובילײ האָט דער קהלות־פער־באַנד בעשלאָסען אַרויסצוגעבען די ביבעל אין דער טשעכישער שפּראַך, און איבערגעבען די דאָזיגע פעסט־אויסגאַבע דעם מלוכה־פּרעזידענט מאַסאַריק. דער קהלות־פערבאַנד האָט אויפגעפאָדערט אַלע יו־דישע קהלות צו בעעהרען דעם מלוכה־יובילײ מיט פערשידענע סטיפּענדיעס און שפּענדונגען אויף קול־טורעלע און סאָציאַלע צוועקען. דעם 28-טען אָק־טאָבער ה. י. זענען אין אַלע יודישע סינאַגאָגען אָבגעהאַלטען געוואָרען ספּעציעלע גאָטעס־דינסטען לכבוד דעם מלוכה־יובילײ. אַ רייהע יודישע צייט־שריפטען האָבען פערעפענטליכט יובילײ־אויסגאַ־בען. אין אַ רייהע קהלות וועט דער מלוכה־יובילײ געפייערט ווערען דורך אויסבויען סינאַגאָגעס און קולטור־בנינים

פּראָפ. ווייצמאַן וועגען לאָרד מעלטשעט׳ס קאָנצעפּציע

פון דער „יודישער אַגענץ".

ניו־יאָרק. (יט״א). אין אַ געשפּרעך מיט אַ פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור, האָט פּראָפ. ווייצמאַן צווישען אַנדערען געזאָגט:

„איך האָב געלייענט דעם אינהאַלט פון דעם אינטערוויאו, וואָס לאָרד מעלטשעט האָט געגעבען אין אַמעריקאַ, און איך בין נישט ערשטוינט. עס איז אמת, אַז לאָרד מעלטשעט איז נישט איינגע־לאַדען געוואָרען דערווייל אין דער „יודישער אַגענץ".

אויף דער פראַגע, צי ער שטימט איין מיט לאָרד מעלטשעט׳ס קאָנצעפּציע, אַז די ניי־געגרינ־דעטע יודישע אַגענץ זאָל זיך בעגרעניצען בלויז מיט דיפּלאָמאַטישער אַרבייט און נישט מיט שאַ־פען געלד־מיטלען, האָט ד״ר ווייצמאַן געענטפערט:

„אויסגעשלאָסען. די דיפּלאָמאַטישע אַרבייט פאַר א״י קאָן געפיהרט ווערען פון איין פּערזאָן. אויב אָבער מען געהט אַריין אין דער אַגענץ, דאַרף מען אַריינגעהען פאַר דער גאַנצער ציוניס־טישער אַרבייט. די יודישע אַגענץ דאַרף ווערען דער אַפּאַראַט פון אַלע טיילען פון דער אַרבייט, וואָס פיהרט צו דער אויפבויאונג פון ארץ ישראל אַלס יודישע נאַציאָנאַלע היים".

יודישע פרויען־ליגע פאַר פרידען און פרייהייט.

פּראַג, (יט״א) די יודישע סעקציע ביי דער טשעכאָסלאָוואַקישער פרויען־ליגע האָט זיך קאָנ־סטיטואירט אַלס זעלבסטשטענדיגע אָרגאַניזאַציע א. נ. „יודישע פרויען־ליגע פאַר שלום און פרייהייט". דער גרינדונגס־צוזאַמענפאָהר פון דער נייער ליגע איז בעגריסט געוואָרען דורך דער טשעכאָסלאָוואַ־קישער פרויען־ליגע, וועלכע האָט איבערגענעבען אַ בעריכט פון די ביז־איצטיגע דער־גרייכונגען פון דער פרויען־בעוועגונג און האָט מיטגעטיילט, אַז עס זענען די צוגרייטונגען צום 6־טען אינטערנאַציאָנאַלען פרויען־קאָנגרעס, וואָס וועט אָפּגעהאַלטען ווערען אין פּראַג אין יאָהר 1929.

Dr. RÓŻANER
ספּעציאַליסט פאַר הויט־, וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע.
היילונג מיט קווארץ־שטראַהלען און דיאַטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
צוריקגעקעהרט
נעמט־אָן פון 8—10 און 5—8, פרויען פון 3—4
ווארטע־זאַל פאַר פרויען.

די בעראַטונגען פון יודישען פרוי־ען־פערבאַנד אין דייטשלאַנד.

בעריכטען פון פּוילען, אונגאַרן, גאַליציען.

ברעסלוי, (י.ט.א.) די טעג איז דאָ אָב־געהאַלטען געוואָרען אַ צוזאַמענפאָהר פון די יו־דישע פרויען־פערבאַנדען אין נידער־און אָבער־שלעזיען מיט׳ן אַנטייל [פון פיל פאָרשטעהערינס פון יודישע פרויען־פעראיינען אין אויסלאַנד. אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר זענען בעהאַנדעלט געוואָרען אַ רייהע פראַגען פון קינדער און פרויען־שוץ. עס זענען געהאַלטען געוואָרען רעפעראַטען וועגען בערופס־פראַגען און די פּערספּעקטיווען פון די פרויען־פּראָפעסיעס.

מיט גרויס אינטערעס זענען אויסגעהערט גע־וואָרען די בעריכטען וועגען דער טעטיגקייט פון די יודישע פרויען־אָרגאַניזאַציעס אין פּוילען (פרוי דר. רייכענשטיין פון לעמבערג), אונגאַרן, רומע־ניען און אַנדערע לענדער. וועגען דעם פרויען באַהן־וואָקזאַל־שוץ האָט רעפערירט פרוי מאַרטא אַלענדאָרף פון בערלין און פרוי דווערלס פון בו־דאַפּעשט. אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר איז אויך בעריהרט געוואָרען די עגונות פראַגע און עס זענען אויסגע־דריקט געוואָרען מיינונגען, אַז די דאָזיגע פראַגע דאַרף צופרידענשטעלענד געלעזט ווערען אפילו אין פאַל, אויב דאָס איז נישט אין גאַנצען אין איינקלאַנג מיט׳ן קוצו של יוד פון די פערפליכ־טענדע דינים. עס איז איינשטימיג אָנגענומען גע־וואָרען דער פאָרשלאַג פון פרוי דר. עלזע ראַבין וועגען אַנערקענען די פרויען־רעכט אין די יודישע קהלות, פעסטשטעלענדיג, דאָס פון יודיש־רעליגיע־זען און רעכטליכען שטאַנדפּונקט דאַרפען נישט געמאַכט ווערען קיין שום שטערונגען די אַקטיווע און פּאַסיווע רעכט פון די פרויען אין די קהלות

די לאַגע אין די יודישע קאָלאָניעס פערבעסערט זיך.

109,000 העקטאַר ערד פאַר יודען.

מאָסקווע. (יט״א). דער לאַנדווירטשאַפטלי־כער עקספּערט פון „אַגראָ־דזשאָינט" ה׳ לובארסקי, וועלכער איז איצט צוריקגעקומען קיין מאָסקווע פון אַנ׳אינספּעקציע איבער די יודישע קאָלאָניעס אין אוקראַינע און אין קרים האָט אין אַ געשפּרעך מיט׳ן פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענ־טור ערקלערט, אַז די לאַגע פון די יודישע קאָלאָ־ניעס האָט זיך לעצטענס בעדייטענד פערבעסערט. די ווינטער־זייה־אַרבייטען זענען פולשטענדיג פער־ענדיגט געוואָרען און די אויסזיכטען אויף אַ גו־טען עררעטעניש זענען גוטע.

די אויסטיילונג פון 109,000 העקטאַר ערד אין קרים אויף צו קאָלאָניזירען 15,000 יודישע משפּחות, ווערט פאָרטגעזעצט. מען דאַרף ערוואַר־טען, אַז עס וועלען אויסגעטיילט ווערען פרוכטבאַ־רע ערד־שטחים פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע

Dr. med. J. HERSZFINKIEL
15 Zawadzka 15, telefon 11·87
קינדער=קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 8—10 פאַרמיטאָג און פון 3—5 נאָכמיטאָג

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

ד״ר וואַלינסקי נאָז, האַלז, אויערען קר.	4—3
ד״ר קערשנער קינדער קראַנקהייטען	4½-3 11-9
ד״ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	1—11
ד״ר לוביטש הויט און געשלעכטס־קר.	1½—12½
ד״ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2 -1
ד״ר נאַדלבלאַט אויגען־קראַנקהייטען	½—12½
ד״ר עליאַסבערג כירורגישע קראַנקה.	2—1
ד״ר בערגמאַן פרויען און געבורטס־הילף	4—3

פּלאָמבע־טעראַפּיע, שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאָקען־שטעלען, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהלונג איינ־שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג—היזויטען אין שטוב.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע סאָרט אַנאַליזען, ווי־אויך פלעקטען און בלוט
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד״ר לאָזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג
צייהן־ערצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

Billige Einkaufsquelle für
Leingarn
Die Leinenspinnerei Akt.-Ges. „PŁÓTNO", besitzt in Lodz ein Fabrikslager bei der Firma
„Galerunek Polski"
M. Schott & H. Rzejak, Nawrot 45, Telephon 51-98
und empfiehlt Leinen sowie auch Werkgarne, Kette und Schuss in allen Nummern von 8 bis 40, die stets vom Lager zu haben sind.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג=אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אָן פון 6—8 אָוועגד.

Dr. med.
L. Pikielny
אורעלאָג
ספּעציעלע אַרצט פאַר נירען־
בלאָזען־ און נאָקען־קראַנק.
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפּפאַנגט פון 4 — 7 אָוו.

Akuszerka i Masażystka
F. RUBINSZTAJN
מיט לאַנגיעהריגע פּריוואַט־ און שפּיטאַל־פּראַקטיק אין קראָקאָווער שפּיטאָל św. Łazarza, מיט אַ גע־ענדיגטען הידראָפּאַטישען קורס אין סאַנאַטאָריום פון ד״ר קופּטשיק, האָט זיך בעזעצט אין לאָדז, ווסכאָדניא 57, טעל. 78-12. נעמט־אָן צו יעדער צייט.

Starszy Felczer
M. RUBINSZTEIN
מיט לאַנגיעהריגע פּריוואַט־ און שפּיטאַל־פּראַקטיק האָט זיך בעזעצט אין לאָדז
Wschodnia 57, tel. 78-12
ערטיילט הילף אין אַלע קראַנקהייטס=פאַלען.

פּאַריזער פּועלי־ציון פּראָטעסט־טירען

געגען דעם תל־אביב׳ער יודיש=אינצידענט.

פּאַריז, (יט״א) די טעג איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער פּאַריזער אָר־גאַניזאַציע „פּועלי־ציון". צווישען אַנדערען האָט די פערזאַמלונג אָנגענומען אַ פּראָטעסט־רעזאָלוציע גע־גען דעם תל־אביב׳ער „גדוד מגיני השפה". אין צו־זאַמענהאַנג מיט דעם אינצידענט מיט די לינקע פּועלי ציון, די רעזאָלוציע זאָגט, אַז די פּאַריזער גרופּע פון „פּועלי ציון" בעטראַכט דעם אַרויסטריט פון „גדוד מגיני השפה" אַלס אַנ׳אַקט פון פאַשיזם פון די ארץ־ישראל־שאָוויניסטען.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים=ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט=קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע. אַנאַליזען פון בלוט און אויס־פלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסי־ליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען.
קוואַרץ=לאַמפּ. עלעקטרישער הייל=קאַבינעט קאָסמעטיק.
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד. זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נ״מ. בעזונדערע וואַרטע צימער פאַר פרויען.
וויזיט 3 זל.

וויכטיג פאַר קאָנפעקציאָנערען און שניידערינס!
דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער ג׳ קונדשאַפט, אַז מיין לאַנג־עקזיסטירענדע טאַמבוריר=פאַבריק איז איבערגעטראָגען געוואָרען
אויף ווסכאָדניאַ 58 (עקע צעגעלניאַנאַ)
און נעהם אָן לויט די נייעסטע מוסטערן זעמטליכע דאַמען־קאָנפעקציע צום טאַמבורירען, ווי אויך פּליסירען און קאָרבירען. 2112
מיט אַכטונג ב. קאַפּלעוויטש.
בעמ.: רעעלע בעהאַנדלונג און מעסיגע פרייזען.

Dr. med. J. DYNENSON
קינדער=קראַנקהייטען
פּאָלודניאָוואַ 9, טעלעפאָן 23-70.
נעהמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג.

לאדז. 30 אקטאבער 1928

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 30 אקטאבער 1928

דער שלום און די מלחמה-חובות.

פערגאנגענע וואך האבען די גרויסע דיפלאמאטען שטארק געשוויצט איבער דער „געלד־פראגע".

עס ווהט אויס, אז די אפענסיווע, וואס דייטשלאנד האט געמאכט אין גענף, בעת דער לעצטער פעלקער־בונד־סעסיע צו ברענגען צו א רעזולטאט אין די פראגען פון דער רהיין־אקופאציע און מלחמה־חובות האבען געהאלפען.

דער ענגלישער פינאנץ־קאנצלער, טשערטשיל האט זיך די פאריגע וואך בכבודו ובעצמו אראפגעכאפט קיין פאריז זיך דורכצוריידען מיט פואנקארען וועגען די „געשעפטס־ענינים", און געטון האט ער עס אזוי, אז קיינער, נישט ענגלאנד, און נישט פראנקרייך האט געהאט די מינדעסטע אהנונג פון אט דער וויכטיגער נסיעה.

ערשט נאך דער גרויסער אסיפה מיט פואנקארען „אונטער פיר אויגען" און די צווייטע אסיפה שוין מיט'ן אנטייל פון רעפעראציע־אגענט פארקער זשילבערט, האט מען די זאך געמאכט פאר אוים סוד און די וועלט איז געוואויר געווארען פון טשערטשילס איבערראשענדער נסיעה.

דער מעקלער פון די דאזיגע קאנפערענצען איז טאקע נישט קיין אנדערער, ווי דער וועלבער פארקער זשילבערט, דער משגיח איבער די דייטשע פינאנצען, וועלכער לייגט זיך איצט אין דער לענג און אין דער ברייט, כדי איינמאל פאר אלע מאל צו ערלעדיגען די פראגע וועגען די מלחמה־חובות און צו דעם צוועק האט ער אונטערגענומען רייזעס קיין לאנדאן, פאריז, רוים און בריסעל.

ווי ס'איז צו זעהן, איז פארקער זשילבערט א גרויסער אנהענגער, צו מאכען דייטשלאנד הנחות, און ווי ס'איז צו זעהן אין טאן פון דער דייטשער פרעסע, איז מען אין דייטשלאנד פון איהם גאר צופרירען.

נישט קוקענדיג אבער דערויף, וואס מען האט מפרסם געווען וועגען טשערטשילס נסיעה קיין פאריז, האלט מען אבער שטרענג בסוד, וואס די דאזיגע 2 מלוכה־לייט האבען צווישען זיך גערעדט און אפגעמאכט.

אפיציעל הייסט עס, אז עס האנדעלט זיך וועגען „ברענגען צו א הסכם אין די שטעלונגען פון פאריז און לאנדאן" אבער ווי אזוי דאס זאל געשעהן געהען ארום אין די צייטונגען די פערשידענסטע „קאמבינאציעס", מען בויט השערות, אבער קיין זיכערעס ווייס מען נישט.

איינס איז אבער זיכער, אז די געשפרעכען דרעהען זיך ארום פארקער זשילבערטס פארשלאג, וועלכער שטעלט זיך פאר אזוי:

ווי בעקאנט ,דארף דייטשלאנד צאהלען לויט'ן דייוועס־פלאן די קאאליציע־מלוכות בערך 2 מיט א האלב מיליארד א יאהר ,ביז דייטשלאנד וועט אפצאהלען א סומע פון בערך 40 מיליארד.

זשילבערט האלט אבער די דאזיגע סומע פאר צו גרויס און ער האט פארגעשלאגען, אז מען זאל זי פערקלענערען מיט צעהן מיליארד, אויסער דעם טיילט ער דעם חוב אין צוויי: בערך 16 מיליארד וואס דייטשלאנד דארף צאהלען, כדי די קאאליציע מלוכות זאלען האבען אפצוצאהלען זייערע חובות צו אמעריקע און די רעשט פאר די היזקות וואס די דייטשען האבען אנגעמאכט אין די פערנומענע געביטען פון פראנקרייך און בעלגיען.

דער צווייטער טייל חובות, וויל זשילבערט, זאל זיין אנ'אומבעדינגטער.

דאגעגען דער חוב, וואס געהט פאר אמעריקע זאל פון אלע הנחות, וואס אמעריקע וועט להבא מאכען זיינע בעלי־חובות, געניסען דייטשלאנד, און אזוי ווי עס איז פארצוזעהן, אז אמעריקע וועט סוף כל סוף ווערען ווייכער און נאכגיביגער, וועט די חובות־לאסט פון דייטשלאנד במילא קלענער ווערען.

ביים היינטיגען טאג דארף די קאאליציע צאהלען צ ואמעריקא א מיליארד א יאהר. דייטשלאנד וויל צאהלען יעהרליך אנדערטהאלבען מיליארד, זשילבערט וויל אבער, אז דייטשלאנד זאל צאהלען צוויי מיליארד ,און אט ארום דעם, דרייען זיך די אלע געשפרעכען.

די מלחמה־חובות איז די אקס ,ארום וועלכער עס דרעהט זיך דער שלום פון אייראפא און עס איז גוט, וואס מען האט זיך דערצו א נעהם געטון.

די דיפלאמאטען־פינאנסיסטען האבען ערשט דאס ווארט.

א. ק.

פראפעסאר אלפאנס אלאר

דער פערשטארבענער מענשען־ און יודען־פריינד.

אין פאריז איז געשטארבען דער בעקאנטער היסטאריקער פראפ. א. אלאר. פראפעסאר אלאר איז געווען פאפולער אויך ביי יודען אלס אויפריכטיגער מענשען- און יודען-פריינד. אין „פאר. היינט" געפינען מיר פאלגענדע שטריכען וועגען פערשטארבענעם:

אלס פראפעסאר פון אוניווערזיטעט האט דעם נאר וואס פערשטארבענעם אלאר, קודם כל אינטערעסירט אין זיין געזעלשאפטליכע אקציע די פראגע פון די סטודענטען — און נאטירליך דער ווילדער „נומערוס קלאוזוס", וועלכער עקזיסטירט נאך אין מאנכע לענדער פון דער אייראפעאישער לאנדקארטע.

דער נומערוס קלאוזוס", מיט וועלכען מען האט געוואלט אפשערען די פליגעל פון'ם יודישען סטודענט אין געוויסע „פרייע" לענדער, האט ארויסגערופען ביי איהם א נאבעלען פראטעסט. אלס פראפעסאר און דורכגעדרונגען מיט דער פיל־ווארצעלדיגער אידעאלאגיע פון דער פראנצויזישער רעוואלוציע, האט ער נישט געקענט פערשטעהן, ווי אזוי מען קאן אויף אזא אופן, שטערען דעם יודען לערנען.

אלס נע'רודפט פאלק איז דער יוד געווען איהם בעזונדערס נאהענט און יעדעם מאל, וואס א פרישע עולה איז בעגאנגען געווארען געגען יודען האבען מיר געפונען דעם גרויסען פראנצויזישען היסטאריקער ביי אונזער זייט. זיין נאמען איז ענג פערבונדען מיט'ן קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס. אין דעם „אינטערנאציאנאלען פערבאנד פון געזעלשאפטען פאר'ן פעלקער־בונד", וואו דער פערשטארבענער פראפעסאר האט געהאט אזא גרויסען איינפלוס, האט ער נישט אויפגעהערט צו אגיטירען פאר דער אבסאלוטער גלייכבערעכטיגונג פונ'ם יודישען פאלק, און פון יודישען סטודענט, אין 1924 אויפ'ן ליאנער קאנגרעס פון דעם פערבאנד האט דער עהרווירדיגער פראפעסאר זיך מוטיג אנגענומען די קריוודע פון יודישען פאלק, זיך ארויסשטעלענדיג אפילו געגען מאנכע פוילישע פארשטעהער, וועלכע זענען זעהר פאוואריזירט געווארען אי ורעד פאליטישער און געזעלשאפטליכער וועלט פון פראנקרייך.

פראפעסאר אלאר איז געשטאנען גאנץ נאהענט צו דער נאטוראליזירונג פונ'ם אויסלענדער. דער קארג־רעדענדער און זעהר פארזיכטיגער היסטאריקער האט איינגעזעהן צו זיין א וויצע־פארזיצער אין „פואיע פראנסע", וועמענס ציל איז, פירוע, צו פערלייכטערען די נאטוראליזאציע פונ'ם אויסלענדער.

אויך אין דעם פרט האט פראפעסאר אלאר געהאט אנ'איינגעארטיגע שטעלונג. ער האט נישט אויפגענומען דאס פראבלעם פון אסימילאציע — ווי מאנכע פראנצויזישע „איזראעליטען", — ווי א פערגוואלטיגונג פון דער איינענער נאציאנאליטעט און א אבסאלוטע אסימילירונג מיט'ן פראנצויזישען פאלק. זיין שטעלונג האט ער קלאר ארויסגעזאגט אין איינעם פון זיינע ארטיקלען אין „לע קאטידיען": „לאמיר אסימילירען די אויסלענדער דורך פריינדשאפט" — האט געהייסען דאס ארטיקעל — און דאס איז געווען זיין פראגראם, זיין לאזונג.

אסימילירען דעם אויסלענדער דורך פריינדשאפט, דורך קולטור, דורך א נאטירליכען פראצעס פון קולטורעלער פראפאגירונג. פראפ. אלאר איז איבערהויפט געווען א שונא פון יעדער פערגוואלדיגונג. פון יעדער כח־מאניפעסטאציע פון שטארקערען איבער'ן שוואכערען. די אידעאלאגיע פון דער פראנצויזישער רעוואלוציע — וועלכע איז געווען זיין שליסעל צו אלץ — האט זיך אין איהם פערוואנדעלט אין א טיפען דרך ארץ צו יעדער מיינונג, צו יעדען פאלק, צו יעדען געוויסען.

דער פראפעסאר האט פערשטאנען, אז אסימילאציע טאר נישט זיין קיין צוואנג און איז אויך נישט קיין אפווישונג פון די נאציאנאלע איינענטימליכקייטען פון דעם, וועלכער נאטוראליזירט זיך. אין געגענטייל: ער האט פערשטאנען, אז דאס פראנצויזישע פאלק דארף זיין א „סימפאניע פון א סך אינסטרומענטען", וואו יעדער דארף בלייבען ביי זיין אריגינאליטעט.

קיין געגנער פון ציוניזם איז אלאר נישט געווען, קיין אנהענגער אויך נישט. די שולד איז אפשר פון מאנכע פאריזער ציוניסטען, וועלכע האבען נישט געפונען דעם נויטיגען וועג צו איהם. אין איהם איז געווען שטאף פאר אנ'אנהענגער פון ציוניזם, א גוטער און צוגעגרייטער עלעמענט.

א שאד! וואלט די פאריזער ציוניסטישע ארגאניזאציע צו איהם געפונען א וועג, ווי למשל „דער קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס" וואלט מען אין איהם געהאט זעהר אנ'איינפלוסרייכען פריינד פון דער ציוניסטישער בעוועגונג.

אי זפריוואטען לעבען איז דער חשוב'ער פראפעסאר געווען קיהל פון אנהויב, אפיסעל שטרענג — א אנאליטיקער. האט ער אבער אימיצען צוגעלאזט צו זיך — האט ער איהם געשאנקען זיין פולען צוטרוי, זיין פולער סימפאטיע.

איינע פון אלאר'ס טעכטער האט חתונה געהאט מיט דעם בעקאנטען יודיש־פראנצויזישען פובליציסט אנסעלי איינער פון די רעדאקטארען פון „ל'ענפארמאסיאן", א קענער פון אלוועלטליכער אורסערד־פאליטיק.

אין גאנצען רעליגיאנסלאז איז געווען דער פראפעסאר, וועמען מיר בעגלייטען איצט צו זיין אייביגער רוה. פונדעסטוועגען, צוליב א קוריאז און פריינדשאפט אוראי האבען מיר איהם געטראפען דאס לעצטע יאהר ביים סדר פון אונזער פריינד צאצקים.

קיין הגדה — קען מען זיך פארשטעלען — האט אלאר נישט געוואוסט, קיין קיטעל נישט געטראגען, אבער אינטערעסירט האט ער זיך דוקא מיט יעדען פרט פון די יודישע מנהגים מיט'ן הרסה, מיט'ן כרפס, און מיט זיין וואונדערליכער, פיינער אינטואיציע, האט ער נעכאפט די בעדייטונג פון די אלע קרייטעכצער.

פראפעסאר אלאר האט זיך געפיהלט פרעהליך, אויפגעלעגט, מונטער, און נישט ער און נישט קיינער האט דאן געקענט חלומען, אז שוין וועלען מיר איהם פיהרען צו זיין אייביגער רוה...

א. ה.

אין אויטא איבער סאהארא.

די העלדישע רייזע פון די בעלגישע רייזענדער.

(א בריף פון בריסעל).

אויף א ספעציעל אויסגעבויטער עסטראדע שטעהט ער ,דער לעבעדיגער עדות פון נצחון איבער די אפריקאנישע מדבריות און וויסטענישען. מענער או זווייבער, בחורים און בתולות, אלט און יונג, אלע לויפען מיט אימפעט צום שטארט־פלאץ, ווי צו זעהען א וואונדער, א מופת; יעדער איינציגער וויל א כאפ טון א בליק אויף דער טויט־לעבעדיגער בריה, אויף דעם וואונדערבארען „רייזענדער", וועלכער האט דורכגעריסען דורכ'ן הארצען פון אפריקע און געקומען צוריק בשלום אין זיין איינען לאנד. און שטאט.

א געזונטער, א שטארקער האט ער זיך אין וועג געלאזען און צוריקגעקומען איז ער א פערמאטערטער, א מידער, א פערהוישט'טער און פערשווארצטער, א פערבלאטיגטער און פערשטויבטער, גרין און געל אין זיין היינטיגער אויסזעהן, צובייזלט און צוקלאפט איז ער ווי אנ'עפעל, הכלל, קוים, וואס ער האלט זיך אויף זיינע פיס...

דער נצחון ווערט אבער דערפון נישט פערמינערט! פארט אויסגעהאלטען דעם נסיון ביז'ן סוף.

שוין עטליכע טעג ווי ער שטעהט אויפ'ן סען לאמבער־פלאץ און דער עולם הערט איהם נישט אויף צו בעלאגערען. און נישט נאר בייטאג אליין, נאר אויך ביז שפעט אין דער טיפער נאכט אריין שטעהען גרופקעס מענשען ארום איהם און האלטען אין איין חקרנ'ען זיך, אין איין דרשענען א פשט'ל, און ער ,ד. ה. דער אויטאמאביל, פיהלט זיך טאקע גאנץ געהויבען אין דער פינסטערער נאכט, אין דער אטמאספערע פון די געדיכטע, לעבעדיגע פראזשעקטאר־שטראהלען.

צוויי האבען זיי זיך אין וועג געלאזען: ביידע ברידער פון איין טאטע־מאמען, גלייכצייטיג זענען זיי אין הערסטאל אויף דער „נאציאנאל־פאבריק", וועלכער איז בעוואוסט אין דער גרויסער, ברייטער וועלט לויט די ראשי־תבות „נ. פ.", געבוירען געווארען. צוזאמען האבען זיי געפאקט און געמאוועלט. דער זעלבער אינזשעניער האט זיי געבויט פון זעלבען שטאהל און אייזען האט מען זיי געגאסען און דער זעלבער וואסער האט זיי געקאוועט. מעהר נישט צוויי בעזונדערע נעמען, נומערן האבען זיי געטראגען און צוליב דעם טאקע האבען זיך זייערע מזלות דיפערענצירט, איז דער נומער 24134 געקומען בשלום צוריק און דער ברודער זיינער איז געפאלען אלס קרבן אויפ'ן שלאכטפעלד פונ'ם אפריקאנער קאנטינענט, פערברענט געווארען אינ'ם העלישען פייער פון שווארצען לאנד.

און, אפשר ,דערפאר זענען די סימפאטיעס פונ'ם המון אזוי גרויס צום טויטען רייזענדער 24134 און די התלהבות און די התפעלות צו דער מאשין איז אזוי גרויס, דאס מען הויבט אן אונגאנצען צו פערגעסען אן די לעבעדיגע העלדען פון דער רייזע־קאלישער נסיעה: די בעלגישע לייטענאנטען לאמארש, פאברי ,גאסטאן דע וויארט און דער ברוסעלער זשורנאליסט קרוקע.

ואלבעפירט האבען זיי זיך אויף צוויי אויטאמאבילען „עןדעף"־ן געלאזען אין וועג אריין. זייער מארשרוט איז געווען: הערסטאל, לוקסענבערג, גענף, ליאן, מארסעל, אלזשיר, ענגלישע ניגעריע, פראנצויזישע עקוואטאריאלע קאלאניע, בעלגישע קאנגא, ענגלישע דרום־אפריקע ביז קאפלאנד אלס ענדע־פונקט.

ביז אלזשיר איז אלץ געגאנגען כשורה. ערשט ווען די בעלגישע רייזענדער האבען גענומען אריבערטרעטען די שוועל פון מדבר סאהארא ,האבען זיך גענומען בעוויזען מניעות און שוועריגקייטען אומדערטרעגליכע. אין א זאמד־שטורם ביי א 65־גראדיגען היץ האבען זיך די צוויי אויטאמאבילען געריסען פאראוים אינ'ם פוסטען חלל, אינ'ם לאנד, וואו ערד און הימעל גיסען זיך צוזאמען, וואו די איינציגע לעבעדיגע בעשעפענישען — דער ווינד און זאמד זינגען שירה פאר'ן בורא עולם. דער רוישען און זשוושען פון מאטאר האט דא צום ערשטען מאל געשטערט דעם געטליכען גוואלד פון דער נאקעטער נאטור: און דאס איז טאקע דער ערשטער פאל, ווי די מדבר סאהארא ווערט דורכגעשניטען אינ'ם חודש יוני. נאך סאהארא זיינען די רייזענדער אריינגעפאלען אינ'ם לאנד פון רעגען, שמוץ און בלאטע (ענגל. ניגעריא). זיי איז אויסגעקומען זיך צו בויען בריקלעך, כדי זיך אריבערצוכאפען איבער די טייכען און בלאטעס. נאכדעם האבען זיי דערגרייכט דאס לאנד פון בערג און וואולקאנעם — טאנגאניקא. די מאשינעם איז אויסגעקומען נישט צו פאהרען, נאר פשוט צו שפרינגען פון איין שפיץ בארג צום צווייטען און אין דער אקראבאטעריי האט זיך איין אויטאמאביל א קולע געטון און איז אראפגעפאלען פון א צווימעטערדיגער הויך. גאנצע אכט טעג זענען זיי געווען געצוואונגען צו פערברענגען אין דעם וויסטען בערגיגען געגענד, פערטרייבען דא די צייט מיט'ן געיעג אויף לייבען, העלפאנטען, נאזהארן, א. א. וו. זיי זעצען פאר ווייטער זייער נסיעה און איידער זיי דערגרייכען נאך עליזאבעט וויל, און בעלגישער קאנגא, קומט פאר א צווייטע מעהר שרעקליכע קאטאסטראפע: פאהרענדיג, זענען זיי פלוצלונג אריינגעפאלען אין א ברענענדיגען קרייז ,שרפו וועגען דארט גאנץ אפטע דערשיינונגען. עס כאפען זיך אן די אויסגעטריקענטע צווייגלעך און דאס פייער טראגט זיך פריי און פראנק איבער די צעהנדליגער און הונדערטער קילאמעטער. פערקירעווען צוריק איז געווען אונמעגליך און דער איינציגער אויסוועג איז געווען זיך צו לאזען פאראוים דורכ'ן ברענענדיגען פייער דורך א שטרעקע פון העכער צוואנציג מעטער. דער ערשטער אויטאמאביל האט זיך בשלום דורכגעריסען דורכ'ן ברענענדיגען צאם. דער צווייטער אבער האט זיך אנגעכאפט און איז צושמאלצען געווארען ווי א חלבנע ליכטעל. אלע פיר האבען זיי זיך איצט איינגעשפארט אין איין אויטאמאביל און נאך מיט מעהר קוראזש און ענערגיע פארטגעזעצט זייער נסיעה. און מיט זייער איינציגער מאשין האבען זיי זיך געלאזען צו זייער ענד־ציל — קיין קאפלאנד.

אין הונדערט דריי טעג האבען זיי דורכגעמאכט 280 טויזענד קילאמעטער, דורכשניידענדיג אפריקע אין איהר גאנצער לענג.

היינט האבען זיך שוין די בעלגישע העלדען אומגעקעהרט צוריק אין זייער לאנד און זענען אויפגענומען געווארען אין א רייה שטעדט, ווי בריסעל, ליעזש, בהיזש, גענט, אסטענדע א. אנד. מיט'ן גרעסטען ענטוזיאזם. די רייזע איז וויכטיג דערמיט, וואס זי איז געווען אויסען נישט נאר ספארטאווע צילען, נאר אויך ריין־וויסענשאפטליכע. די פיר בעלגישע „שלום־אמבאסאדארען" האבען זיך בעשעפטיגט מיט'ן אויספארשען די געגענד מיט'ן ציל צו קענען איינגיכען אויפשטעלען א רעגולערען אויטא־פערקעהר איבער גאנץ אפריקע. די וויכטיגקייט דערפון איז קיינעם נישט שווער זיך פארצושטעלען, און פון דעם שטאנדפונקט קאנען מיר זיי בעשטימט אויסדריקען אין נאמען פון פראגרעס און ציוויליזאציע א הארציגען יישר כוח.

דער פאלקס־יום־טוב, וועלכער האט זיך צוליב דער מזל'דיגער נסיעה פונאנדערגעפלאקערט איבער'ן גאנצען לאנד, איז טאקע פערשטענדליך און צוליב עטליכע סבות: ערשטענס זענען אלע פיר רייזע־אנטיילנעהמער בעלגיער, צווייטענס איז דער מאטעריאל, מיט וועלכען זיי האבען געארבייט אויך א ריין־בעלגישער, די אויטאמאבילען, זענען געבויט געווארען אינ'ם בעוואוסטען „נאציאנאל־פאבריק", „עןדעף" פון הערסטאל (בעלגיען) די גומענע שינעם זענען אויסגעארבייט געווארען אינ'ם ליעזשיר פאבריק „ענגלעבערט" און די מאטארען זענען פון דער בעלגישער פראדוקציע „פורפינא",

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

Dr. med. B. ROBINZON

אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען.

וואוינט יעצט

פיעטריקאווער 10, טעלעפאן 31-86.

נעהמט אן פון 8—9 1/2 פריה און 1/2 פון3—4 1/2 נאכם.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספעציאליסט פאר הויט־, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, ליכט און רעק, רענטגען־שטראהלען און קווארץ־ליכט, עלעקטרא־טעראפיע.

נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אוונט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

30 דינסטאג
טז
תרפ"ט תשרי

אקטאבער

זון-אויפגאנג 6.29
זון-אונטערגאנג 4.14

3 חדשים טורמע פאר פאטשען דעם וויצע-פרעזעס פון קהלה

(—) נעכטען איז אין היגען קרייז־געריכט אונ־טער'ן פארזיץ פון ריכטער קארווין־קארטקעוויטש פארגעקומען דער פראצעס געגען היגען הויז־בעזי־צער פון פאלודניאווא 42 יאקובסאן, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין שלאגען דעם וויצע־פרע־זעס פון דער יודישער קהלה הענעך בערגער, בעת דער לעצטער האט ערפילט זיין אמט אין אנ'אפי־ציעלער אינסטיטוציע.

בעשולדיגט האט פראקוראר הערמאן, אלס יאקובסאנס פערטיידיגער איז ארויסגעטרעטען אדוו. קאבילינסקי.

באלד ביים אנהויב פון פראצעס מעלדעט זיך צום געריכט אדוו. ביליק, וועלכער האט א בעפולמעכטיגונג פון דער יודישער קהלה־פערוואל־טונג ארויסצוטרעטען אין דעם פראצעס אלס ציוויל־מאהנער. דאס געריכט זאגט זיך אבער אפ צוצולאזען צום פראצעס דעם אדוו. ביליק, דער מאטיוו איז וואס אדוו. ביליק האט צו שפעט אנ־געמאלדען זיין טביעה.

אינ'ם בעשולדיגונגס־אקט, וועלכער ווערט אפ־דורכגעלייענט, ווערט געזאגט, אז אין א געוויסען טאג איז געקומען אין דער קאנצעלאריע פון דער קהילה דער ה' יאקובסאן מיט א טענה, אז מ'האט איהם געשטעלט א צ וגרויסע סומע פאר גמינע־עטאט. איהם האט אויפגענומען דער אמטירענדער וויצע־פרעזעס בערגער. נאך א קורצען ווערטער־אויסטויש צווישען יאקובסאנען און פרעזעס בער־גער איז יאקובסאן אנגעפאלען אויף דעם פרעזעס און איהם געשלאגען. ס'איז גערופען געווארען פא־ליציי, וועלכע האט צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל און דעם גאנצען ענין איבערגעשיקט דעם פרא־קוראר.

אויף דער פראגע פון פארזיצענדען ערקלערט יאקובסאן, אז ער אנערקענט זיך נישט פאר שול־דיג, נישט ער האט אנגעהויבען צו שלאגען, נאר מ'האט איהם געשלאגען. איבריגענס, איז ער גע־ווען זעהר שטארק אויפגערעגט צוליב דעם וואס אנשטאט 20 זל. עטאט האט מען איהם געשטעלט גאנצע 300.

אלס עדות, זענען צום פראצעס ארויסגערו־פען געווארען: וו.־פרעזעס הענעך בערגער, סעקר. נאדעל, פרוי פון ד"ר פריבולסקי, דער פאליציאנט, וועלכער האט צוזאמענגעשטעלט דעם פראטאקאל און מצד דער פערטיידיגונג — ה' משה העלמאן.

דאס געריכט בעשליסט אלע עדות צו בעפרייען פון דער שבועה.

ערשטער עדות וויצע־פרעזעס בערגער שיל־דערט גענוי די סצענע, ווען יאקובסאן איז איהם בעפאלען און געשלאגען.

אדוו. קאבילינסקי שטעלט פלוצלונג פאל־גענדע קלאץ־פראגע:

— צי איז אמאל דער פראצעס געגען יאקוב־סאנען נישט אינספּירירט געווארען צוליב דעם, וואס יאקובסאן איז א פריידענקער און עסט שינקע?

ה' בערגער ענטפערט, אז ער איז נישט נאט'ס ארוואקאט, אז ער זאל זיך אננעהמען זיין קושיווערע און זאל נאכקוקען ווער ס'עסט יא שינקע אדער נישט.

אדוו. קאבילינסקי: אין וואס פאר א שפראך נעהמט מען אן רעקורסען אין דער יודישער קהלה?

דער עדות: אין פויליש און אין יודיש.

אדוו. קאבילינסקי: ט אווא איז דאס פאר אנ'אפיציעלע אינסטיטוציע, וואו מ'נעהמט אן קא־רעספאנדענץ אויף זשארגאן.

דאן גיט ערקלערונגען דער סעקר. פון דער קהלה ה' נאדעל. דער עדות גיט אויך איבער די גאנצע סצענע ווי אזוי יאקובסאן האט געשלאגען דעם פרעזעס. אויך דעם דאזיגען עדות פערשיט אדוו. קאבילינסקי מיט פערשידענע פראגען, וועל־כע דארפען בעווייזען, אז די יודישע קהלה איז נישט קיין אפיציעלע אינסטיטוציע, דעריבער דארף דער פראצעס פערפיהרט ווערען ציוויל דורך ה' בער־גער און נישט דורך דער פראקוראטור.

אדוו. קאבילינסקי פרעגט אויך פארוואס יא־קובסאן האט אין יאהר 1923 געהאט צו בעצאהלען צוואנציג זלאטעס עטאט און איצט דארף ער בעצאה־לען 300 זלאטעס.

עדות: נישט די גמינע און נישט די גמינע־פערוואלטונג בעשטימען די הויך פון גמינע־עטאט נאר א קאמיסיע, וועלכע בעשטעהט פון די פאר־שטעהער פון אלע שיכטען פון דער לאדזער גע־זעלשאפט.

פרוי פון פערשטארבענעם ד"ר פריבולסקי, וועלכע איז גראד אנוועזענד געווען בעת דעם פאר־פאל אין דער קהלה, גיט איבער דעם געריכט די פרטים פון דער געשעהעניש.

עדות משה העלמאן ענטפערט אויף א פראגע פון פארזיצענדער אויב בערגער איז וויצע־פרעזעס פון דער יודישער קהלה, אז ער וויס נישט. ער וויס, אז פרעזעס איז געווען ד"ר ראזענבלאט, אויף דעם היינטיגען פרעזידיום זענען אנגעגעבען געווא־רען רעקורסען, אז זיי זאלען נישט בעשטעטיגט ווערען.

פארזיצענדער: צי איז דער עטאט צו הויך געשאצט?

עדות: יא, מיר אליין האט מען דעם עטאט צו הויך געשאצט און אויף מיין ווענדונג, האט מען מיר געענטפערט, אז א צווייט מאל וועט מען איהם באניפיצירען, אויף וויטערדיגע פראגען ענט־פערט דער עדות, אז ווען קיין אררנונג אין דער יודישער קהלה קען קיין רייד נישט זיין. שטענדיג קומט דארט פאר אוואנטורעס און אפילו אויף די זיצונגען קומט שיער נישט צו געשלעגען.

דער פראקוראר האט אין זיין רעדע פעסט־געשטעלט, אז די יודישע קהלה איז אנ'עפענטליכע אינסטיטוציע און ה' בערגער איז ביים ערפילען זיין אמט אנ'אפיציעלער פערזאן, יאקובסאן איז בע־פאלען אנ'אפיציעלען פערזאן און דארף שטרענג בעשטראפט ווערען.

אדוו. קאבילינסקי ווייזט אן, אז די יודישע קהלה איז אנ'ארט וואו ס'קומען שטענדיג פאר געשלעגען, די יודישע קהלה־פערוואלטונג בעשטעהט פון פאנאטישע מענשען, וועלכע ווילען נקמה נעהמען אן יאקובסאנען, ווייל ער איז א פאלאק, רעדט פוי־ליש, עסט שינקע (?!) און פיהרט זיך נישט ווי זיי. איבריגענס, זאגט דער אדוואקאט, איז די קהלה נישט קיין רעכטליכע אינסטיטוציע און פרעזעס בערגער איז נישט קיין זאפיציעלער פערזאן.

דאס געריכט זעהט אויס, האט נישט מסכים געווען מיט די אויספיהרונגען פון אדוו. קאבילינסקי, ווייל יאקובסאן איז פערמשפט געווארען אויף 3 חדשים ארעסט או זבעצאהלען די געריכטס־קאס־טען, דאס אויספיהרען די שטראף איז אפגעלעגט געווארען אויף 1 יאהר.

——=:§:=——

שוידערליכע פאסירונג מיט א משוגענעם.

פערבלאנדזשעט אויפ'ן בית עלמין און לעגט זיך אויפ'ן טהרה-ברעט.

אויף בזשעזשינער 33 וואוינט אנ'אלמנה פריד־מאן. מיט דריי יאהר צוריק איז געשטארבען פריד־מאנ'ס מאן אין פערלויף פון א יאהר צייט זענען אויך אפגעשטארבען 3 טעכטער. געבליבען זענען פון דער פאמיליע צוויי אויסגעגעבענע זיהן, א יונגעל פון א יאהר 17 און א מערעל פון א יאהר 14. דאס בחור'ל איז שטארק געטראפען געווארען פון דעם אומגליק און איז ביסלעכווייז אריינגעפאלען אין א מרה־שחורה און וואס האט אין דער לעצטער צייט אנגענומען א דראהענדען כאראקטער פאר אלע ארומיגע. א נערווען־דאקטאר האט איהם קוואל־ליפיצירט אין א הייל־אנשטאלט, אבער ביז איצט איז נישט געלונגען איהם אין אזא אנשטאלט אריינ־צובריינגען. מ'האט איהם אבער זעהר געהיטען. נעכטען האט ער זיך ארויסגעכאפט אין אונטערוועש און זיך געלאזט לויפען איבער דעכער און פלויטען, מ'האט איהם נאכגעיאגט אבער נישט געקענט כא־פען און ער איז פערשוואונדען.

מ'האט וועגן דעם געמאלדען אין פאליציי. דערווייל פארנאכט האבען מענשען אויפ'ן בית־הקברות בעמערקט דעם האלב־נאקעטען פרידמאן און איהם אנגעהויבע נאכיאגען, ער איז אבער פער־שוואונדען און מ'האט נישט געזאוסט וואוהין ער איז אהינגעקומען. ווען ס'איז שוין געווען פינסטער, די מתעסקים האבען זיך שוין געקליבען פונאנדער־געהן האבען זיי בעמערקט אין טהרה־שטוב אויפ'ן ברעט צוגעדעקט מיט א שווארצען טוך א קערפער. זיי האבען אבער נישט געוואוסט פון וואנען האט ער זיך גענומען, ווייל אלע לויות זענען שוין געווען פערענדיגט.

ווען מ'האט זיך דערנעהנטערט צו דער טהרה־ברעט, האט מען זיך ערשט ארומגעזעהן, אז עס ליגט דארט א פער'חלשטער דער קראנקער פריד־מאן, וועלכער האט זיך דארט בעהאלטען. אויפ'ן בית־החיים איז צופעליג געווען דאקטאר פאלעק, וועלכער איז אהינגעקומען מיט א לויה. מ'האט אר־רויסגערופען די פאגאטאוויע, וועלכע האט פריד־מאנען אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אהיים. דער דאקטאר האלט, אז ווען פרידמאן וואלט גע־בליבען ליגען נאך א קורצע צייט אויף דעם טהרה־ברעט, וואלט ער שוין קיין זלעבעדיגער פון דארט נישט אראפגענומען געווארען.

„חלומות פון ליבע"
אפערעטע מיט 25 נימערן און שעהנע באלעט־טענץ ווערט געשפּילט פון פרייטאג אן אין יודישען טעאטער.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1908.

היינט דארפען זיך רעגיסטרירען אלע געבוי־רענע אין 1908 י. וועלכע וואוינען אין 7. פא־ליציי־קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

A. B. C. D. E. F.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין לאקאל פון מיליטעריש־פאליציייאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטרקאווער 212) און קומט פאר פון 8.15 ביז 1 א זייגער בייטאג.

ביים רעגיסטרירען זיך דארף מען מיטברענגען א פאס מיט א פאטאגראפיע, אדער אנ'אנדער דא־קומענט, וואס בעשטעטיגט די אידענטישקייט פון דער פערזאן. פאר נישט מעלדען זיך צו דער רע־גיסטראציע דראהט א שטראף.

פערזאנען מיט „קארטא־פאביטו" דארפען זיך אויך רעגיסטרירען.

קאנטראל-פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען.

(—) אויף נאווא־טארגאווא 18 דארפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין 1900, וועלכע וואוי־נען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פא־ליציי־קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן אויף P.

מארגען — R.

אויף קאנסטאנטינער 62 דארפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין י. 1903, וואס וואוי־נען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פא־ליציי־קאמיסאריאטען אויף די בוכשטאבען R.

מארגען — Sa—So

(—) היינט דארפען זיך שטעלען אויף לעשנא 9, די רעזערוויסטען פון 1888 י. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 10־טען קאמיסאריאט און זייערע פא־מיליען־נעמען הויבען זיך אן אויף

M. N. O. P. R. S. T. U. W. Z. Ż.

מארגען — 13. קאמיסאריאט

A. B. C. D. E. F. G. H. Ch. I. J. K. L. Ł.

אויף נאווא־צעגעלניאנא 51, דארפען זיך מעלדען די רעזערוויסטען פון 1900 י., וואס וואוינען אין 12־טען פאליציי־קאמיסאריאט מיט די פאמיליען־נעמען אויף אלע בוכשטאבען.

מארגען — פון 13־טען קאמיסאריאט אויף

A. .B C. D. E. F. G. H. Ch. I. J. K. L. Ł.

וואו ווערט געשפּילט? די שעהנע אפערעטע
חלומות פון ליבע
אין יודישען טעאטער אין פילהארמאניע

די דין-תורה מיט ה' הערשעל ראזען,

דעם ווירט פון פאלודניאווע 25 איז נאך נישט פארגעקומען.

(—) די דין־תורה, וועלכע האט געזאלט פאר־קומען צווישען דעם הויז־ווירט פון פאלודניאווע 25 הערשעל ראזען מיט די פארשטעהער פון דער עקס־מיסירטער שוהל איז נישט צושטאנד געקומען און דער גאנצער ענין האט זיך נישט גערירט פון ארט.

נעכטען אין אווענד זענען די מתפללים פון דער שוהל אוועק אין דער יודישער קהלה און גע־פארערט, אז די קהלה זאל אינטערווענירען, כדי צו מאכען א סוף צו דער חילול השם.

א מיטגליד פון דער קהלה־פערוואלטונג האט זיך גלייך פערשטענדיגט מיט'ן ראבינאט און ס'איז בעשלאסען געווארען, אז דער ראבינאט זאל אויף היינט רופען דעם הויז־ווירט פון פאלודניאווע 25 צו א דין־תורה.

די וואהלען אין דער האנדעלס-קאמער.

די וואהלען אין דער האנדעלס־קאמער פון דער אינדוסטריעלער סעקציע איז אדורך ביי א מיני־מאלער פעראינטערעסירונג, נישט קוקענדיג אויף דעם שעהנעם וועטער איז די פרעקווענץ ביי די אורנעס געווען א קליינע. אין איינע וואהל־לא־קאלען זענען געקומען אפגעבען זייערע שטימען 5—6 פערזאן. די ווירטשאפטליכע פעראיינען ערקלערען די ערשיינונג מיט דער שוואכער אגיטאציע צו די וואהלען.

די רעזולטאטען פון די וואהלען זענען פאלגענדע אין דער ערשטער אינדוסטריעלער קוריע זע־נען געוועהלט געווארען די ה"ה: שייבלער, נייער, בידערמאן, ענדער, לאנגסבערג און בארטשינסקי.

שיסט זיין געליבטע און זיך אליין

א שוידערליכע טראגעדיע אין פאביאניץ.

(—) אין פאביאניץ האט זיך עהערנעכטען אפ־געשפּילט א שרעקליכע ליבעס־טראגעדיע.

דער 24־יעהריגער אלעקסאנדער יונג (לאנ־קאווא 19) האט זיך שטערבליך פערליבט אין דער 19־יעהריגער מאריא גאלאנאווסקא (יאפאנסקא 3

דאס מערעל האט אבער יונגען נישט געענט־פערט מיט דעם זעלבען געפיהל.

יונג האט בעשלאסען נקמה־צו־נעהמען אין דעם מיידעל און האט אין איהר צוויי מאל אויסגעשא־סען ביידע קוילען האבען געטראפען אין ברוסט און

דאס מערעל איז אויפ'ן ארט געפאלען טויט. דער מערדער האט דערזעהענדיג די פאלגען פון זיין וואהנזיניגען שריט, אויסגעשאסען אין זיך און איז א שטערבליך פערוואונדעטער געפאלען אויף דער ערד. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט פעסטגע־שטעלט דעם טויט פון דער גאלאנאווסקא און אפ־געפיהרט דעם פערוואונדעטען יונג אין שפּיטאל, וואו ער איז אין עטליכע שעה ארום אויך געשטארבען.

פרייטאג, שבת און זונטאג, 9 אין אווענט
קומט פאר די פרעמיערע
„חלומות פון ליבע"
מיט 25 שעהנע געזאנגס־נומערן.

א הונגער-שטרייק פון ארעסטאנטען.

(2) פערגאנגענע וואך האבען די פאליטישע ארעסטאנטען, וועלכע געפינען זיך אין דער טורמע אויף גדאנסקא־גאס, ארויסגעשטעלט א גאנצע ריי פאדערונגען, די ארעסטירטע האבען פערלאנגט, דער טורמע־פערזאנאל זאל זיי בעסער בעהאנדלען. צוליב וואס מ'האט זיי די פאדערונגען נישט נאכ־געגעבען האבען זיי אנגעהויבען א הונגער־שטרייק, צוליב דעם האט די טורמע־מאכט פונאנדערגעשיקט א טייל ארעסטירטע אין די טורמעס קיין פיעטרקאוו און שעראדז.

צו דער אונאבהענגיגקייטס-פייערונג.

(—) די אלגעמיינע פערזאמלונג פון די טעקסטיל־ארבייטער אין „פראצא" האבען אנגענומען א בעשלוס, אז דער בעסטער אופן פון פייערען דעם יום־טוב פון דער פוילישער אונאפהענגיגקייט וואלט געווען, אז דער סיים זאל אננעהמען א גע־זעץ וועגען פערזיכערען די ארבייטער אויפ'ן פאל פון עלטער און, אז די לאדזער שטאט־פערוואלטונג זאל אויסבויען א הויז פאר ארבייטס־אינוואלידען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), צ. מי־לער (פיעטריקאווער 46), וו. גראשקאווסקי (קאנ־סטאנטינער 12), פערלמאן (ציגעל־גאס 64, ה. ניעוואראווסקי (אלעקסאנדראווסקא 37), יאנקעלע־וויטש (אלט־שטאט 9).

ווענעז דער אמעריקאנער ירושה פון די נאמבערגס.

די ידיעה וועגען דער אמעריקאנער ירושה פון נאמבערג, וועלכע מיר האבען געבראכט אין אונזער צייטונג האט ביי אונז אין שטאט ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע.

ווי ס'שטעלט זיך ארויס זענען אין לאדז פערהאן דריי צווייגען פון די נאמבערג'ס, וועלכע שטאמען פון די דריי זיהן פון ר' יהודה ראוויטשער (גע־וועזענער רב אין ראזיטש). איינער פון די דריי זיהן איז געוועזען דער לאדזער רב ר' יחזקעל נאמבערג און צוויי זיינע ברידער — בערעט און שלמה.

די אפשטאמענדע פון די ראזיגע דריי צווייגען ארגאניזירען זיך און וועלען געמיינזאם ארויסשיקען אן'אדוואקאט קיין ווארשא, וועלכער וועט זיך פער־שטענדיגען מיט די ווארשאווער נאמבערג'ס און פערטרעטען אין אויסערן־מיניסטעריום.

איינער פון די דאזיגע נאמבערג'ס, יוסף נאמ־בערג, וואוינט אויף זגערזשער גומער 11 און בעט אלע פעראינטערעסירטע זיך מיט איהם צו פער־שטענדיגען.

די ידיעה, וואס איז געווען געדרוקט אין א היזיגער פוילישער צייטונג, אז די ירושה איז שוין אבגענומען געווארען און איז איבערגעשיקט קיין לאדז — איז נישט ריכטיג.

ערעפנונג פון דער יודישער פאלקס-באנק אין שייבלער'ס ראיאן.

(—) זונטאג אין אווענד איז פארגעקומען די ערעפנונג פון דער יודישער פאלקס־באנק אין שייב־לערס ראיאן. די ראזיגע באנק איז די געוועזענע באנק פאר דער ארבייטענדער אינטעליגענץ, וועל־כע האט זיך געפינען אויף שענקעוויטש 3. איצט האט די אנפיהרונג פון דער באנק בעשלאסען צו ענדערען איהר בעגרעניצט ארבייט אויף אברייטע ארבייט פאר די יודישע קליינהענדלער, האנדווער־קער און אינטעליגענץ און זיך אריבערגעצויגען אין א נייעם שענעם לאקאל אויף גלובנא 41, די יודישע פאלקס־באנק איז א מיטגליד פון פערבאנד פון דער צענטראלע פון די יודישע קאאפעראטיווען אין פוילען און האט אלע אויסזיכטען אויף ענט־וויקלונג.

צו דעם חנוכת הבית זענען געקומען פאר־שטעהער פון דער צענטראלע פון יודישען קאאפערא־טיווען־פערבאנד, פון ראיאן־קאמיטעט, פון אלע לאדזער קאאפעראטיווע בענק, פארשטעהער פון די יודען אין שייבלערס ראיאן, פארשטעהער פון דער פרעסע און פיל מיטגלידער פון דער באנק.

די פייערונג האט געעפענט דער פארזיצענ־דער פון דער באנק ד"ר א. טארטאקאווער מיט א רעדע וועגען קאאפעראטיוויזם בכלל און וועגען דער נויטיגקייט פון קאאפעראציע ביי יודען בפרט.

נאכדעם זענען פארגעקומען א רייה בעגריס־סונגען: פון דער צענטראלע — אינספעקטאר שמויש פון ראיאן־קאמיטעט — ה' קליינמאן; פון דער דיסקאנטע־באנק — דיר. פערלשטיין; פון האנדווער־קער־באנק; פאלודניאווא 4 דיר. ארדינאנס; פון קליינהענדלער־באנק — אגראראווא 2, אין נאמען פון די סוחרים און האנדווערקער אין שייבלערס ראיאן האבען די ה"ה: הורעס און שטרויסמאן צוגעזאגט מיטצווירקען, אז די נייע עקאנאמישע „פלאצובקע" אויף שייבלערס ראיאן זאל זיך קענען ענטוויקלען למובת די ברייטע יודישע פאלקס־מאסען.

נאך עטליכע אויפקלערונגען פון אינספעקטאר שמויש און דער שלוס־רעדע פון פארזיצענדען פון אויפזיכטס־ראט פון דער באנק דיר. ריגער איז די פייערונג געשלאסען געווארען.

פאליטישער פראצעס.

(2) נעכטען איז אין קרייז־געריכט פארגעקומען דער פראצעס נעגען דעם בעקאנטען פוילישען ריכ־טער וויטאלד וואנדורסקי, נחמיה לעדערמאן, העלע־נא מאנקאלא, זיגמונד קאוואלסקי און אברהם קא־לינסקי, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין גע־הערען צו דער קאמוניסטישער פארטיי און פיהרען אן'אנטימלוכה'שע טעטיגקייט, די אלע אויבענגער־מאהנטע זענען בשעתו ארעסטירט געווארען אין דער בוכהאנדלונג „קשאנזשקא".

אזוי ווי דאס ערשטע מאל, אזוי האט זיך אויך איצט וואנדורסקי נישט געשטעלט צום פראצעס, פון דער פאליציי איז אנגעקומען א בריף צו דער פראקוראטור, אז וואנדורסקי געפינט זיך אין אויסלאנד און געניסט פון אויל־רעכט.

דאס געריכט האט דעריבער בעשלאסען אויס־צוטיילען וואנדורסקי'ן פון פראצעס און בעטראכטען דעם פראצעס פון די איבריגע אנגעקלאגטע.

די בעשולדיגטע זענען זיך נישט מודה אין דער שולד. דאס געריכט האט זיי דאך אנערקענט פאר שולדיג און פערמשפט נחמיה לעדערמאן אויף 5 יאהר שווערע טורמע, העלענא מאנקאלא אויף 3 יאהר שווערע טורמע, זיגמונד קאוואלסקי אויף 4 יאהר טורמע, אברהם קאלינסקי איז פריינעשפראכען געווארען.

צום 11-טען יאהר-טאג פון דער באלפור-דעקלאראציע.

צוליב דעם 11-טען יאהר־טאג פון דער באל־פור־דעקלאראציע ארדענט איין די היגע ציוניסטי־שע ארגאניזאציע היינטיגען דאנערשטאג אווענד אין אייגענעם לאקאל (צעגעלניאנא 4) א פייער־ליכע פערזאמלונג געווידמעט דעם היסטארישען בעשעהעניש. רעפערירען וועלען דעפ. ד"ר ראזענ־בלאט און רעד. אוגער. דער איינגאנג צו דער פערזאמלונג איז פריי.

אלע מוזען קומען זעהען די שעהנע אפערעטע
חלומות פון ליבע
מיט א נייע הערליכע אויסשטאטונג.

דאקטוירים-קאמער געגען אויסלענדישע פרעפעראטען.

די פערוואלטונג פון דער לאדזער דאקטוי־רים־קאמער האט זיך געווענדעט צו די דאקטוירים מיט פאלגענדען אויפרוף:

— די קאלאסאלע ענטוויקלונג פון דער פאר־מאצעווט־כעמישער אינדוסטרי האט אין די לעצטע יאהרען געבראכט דערצו, אז דער מארק איז פער־וואָרפען מיט אויסלענדישע פארמאצעווטישע ספע־ציפיקען, וועלכע ווירקען נישט בעסער, ווי די היגע הייל־מיטלען. די ברייט רעקלאמירטע אויס־לענדישע הייל־מיטלען האבען א גרויסען ערפאלג צווישען די פוילישע דאקטוירים, וועלכע פער־שרייבען די זעהר אפט ספעציפיקען. דאס ווירקט נעגאטיוו אויפ'ן פוילישען האנדעלס־בילאנס.

דאס דאקטוירים הויז ווענדעט זיך דעריבער צו דעם כלל דאקטוירים, אז זיי זאלען נישט פער־שרייבען, אזעלכע אויסלענדישע מיטלען, וועלכע קענען פערטוישט ווערען, אהן שאדען פאר'ן קראנקען, מיט היגע הייל־מיטעל פראדוקציעס.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז די אויס־לענדישע ספעציפיקען ווערען מעהר געבראכט אין דער גרעסטער טייל קאנטראבאנדע־מעסיג.

צו די קראנקען-קאסע-וואהלען.

שבת האט זיך געענדיגט דער טערמין פון איינטראגען וואהל־ליסטעס צו די וואהלען פון דער קראנקען־קאסע. איינגאנצען זענען איינגע־טראגען געווארען 14 ארבייטער און אנגעשטעלטע־ליסטעס און 10 ליסטעס פון ארבייטס־געבער. דער „בונד" געהער צום בלאק פון די סאציאליסטישע פארטייען. יודישע ליסטעס זענען פערהאן פאל־גענדע: לינקע פועלי־ציון (6), פועלי־אמוני־ישראל (11), יודישע רעליגיעזע ארבייטער (4), בלאק פון קליינע ארבייטסגעבער (3), האנדווערקער פאלודניאווא 4 (7), יודישע האנדווערקער (10), סאציאליסטישע האנדווערקער און כאלופניקעס (5).

לופט-פאסט קיין בראזיליען און ארגענטינא.

(ב) ווי עס אינפארמירט אונז די דירעקציע פון פאסט און טעלעגראף ווערט ארגאניזירט א לופט פאסט קיין בראזיליען, ארגענטינע און אורוג־וואי. די איבערזענדונגען וועלען דויערען פון פא־ריז קיין סען לואי 3 טעג, קיין בראזיליען — 8, און קיין ארגענטינע 9 טעג. די פאסט־דירעקציע מאכט אויפמערקזאם די לאדזער, אז די פעקלעך און פאסטזענדונגען געהען אפ קיין ווארשא מאנטאג, אזוי אז ווער עס וויל איבערשיקען עפעס מיט דער לופט־פאסט מוז עקספעדירען די זענדונג ביז מאנטאג.

אלע בעזוכער פון יודישען טעאטער
טרעפען זיך פרייטאג, שבת און זונטאג
אין פילהארמאניע אויף די קאמישע אפערעטע
„חלומות פון ליבע"

פון פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציונ. ארגאניזאציע.

היינט, 8 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע די צווייטע פאר־לעזונג פון ציקל: „פאלעסטינאגראפיע". פרעלע־גענט ד"ר א. ש. קאמיעניעצקי.

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע
היינט, 8 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסט. ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4)
2-טע פארלעזונג פון ציקל: „פאלעסטינאגראפיע"
פרעלעגענט: ד"ר א. ש. קאמיעניעצקי.
איינגאנג פריי! איינגאנג פריי!

גרינדונג פון בלעכער-צעך.

ביי דער האנדווערקער־צענטראלע אויף זא־וואדזקא 5 ווערט היינט געעפענט א בלעכער־מייס־טער־צעך.

לויט די סטאטוטען וועט דער צעך קענען אי־בערנעהמען די אנפיהרונג פון עפענטליכע בוי־אר־בייטען, האבען די אויפזיכט אויף לערן־יונגלעך און זיך אויך בעשעפטיגען מיט דער הילפס און בילדונגס־טעטיגקייט פון זיינע מיטגלידער, אויסגלייכען סכסוכים א. אז. וו.

קיינער טאר נישט פערפעהלען צו זעהען
„חלומות פון ליבע"
וועלכע איז געשפילט געווארען איבער
100 מאל אין ווארשא.

דעלעגאט פון יודישען ארטיס-טען-פעראיין אין לאדז.

(—) זייט איינינע טעג וויילט אין לאדז דער דעלעגירטער פון צענטראלען יודישען ארטיסטען פעראיין אין פוילען, ה' יובילער.

זיין בעזוך אין לאדז האט א שייכות מיט די ענינים פון יודישען טעאטער.

אויפטריט פון בראניסלאוו גימפעל.

היינט דינסטאג טרעט אויף מיט אין איינציגען קאנצערט אין פילהארמאניע דער וועלט בעריהמטער יודישער פידלער בראניסלאוו גימפעל.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס גימפעל איז אינ־נאנצען אלט 17 יאהר פערעכענט איהם די קריטיק צו די בעסטע פידעל־ווירטואזען פון דער היינטי־ער צייט.

אויף זיין דינסטאג'דיגען קאנצערט וועט גימפעל אויספיהרען די שענסטע פערל פון פידעל רעפער־טואר. גימפעלס קאנצערט האט ביי אונז אין שטאט ארויסגערופען א ריזיגען אינטערעס און זיין אויפ־טריט ווערט ערווארט מיט גרויס שפאנונג.

פון יודישען טעאטער.

פרייטאג אווענד ווערט אויפגעפיהרט אין יו־דישען טעאטער אין „פילהארמאניע" די אפערעטע מיט געזאנג און טענץ א. נ.: „חלומות פון ליבע". די דאזיגע אפערעטע וועלכע איז געגאנגען מיט א גרויסען ערפאלג אויף די בינעס אין אמעריקא און לעצטענס אויך אין ווארשא — פערמאגט א גאנצע רייה גלענצענדע נומערען.

„חלומות פון ליבע" איז רעזשיסירט געווא־רען פאר'ן היגען טעאטער דורכ'ן בעקאנטען שוי־שפילער ה' ראבינאוויטש. אין די הויפטראלען טרעטען אויף ה' ראבינאוויטש, פרוי באריסאווא, באלבירסקי און די נייע אנגאזשירטע שוישפילערין פרוי נאדיא קארעני.

פרוי קארעני איז לעצטענס אויפגעטרעטען מיט גרויס ערפאלג אין „אזאזעל", וואו זי האט געוווינען אנערקענונג סיי פון פובליקום און סיי פון דער קריטיק.

פרוי קארעני פערמאגט א פיינע סאפראן־שטימע און זי אינטערפרעטירט זעהר הארציג יו־דישע לידער און ראמאנסן.

אין „ארדט"

געהט היינט „משיח געהט!"

נאך דעם פיער־טאגיגען איבעררייס, צוליב דעם נעמישטען יובילעאום־פראגראם, ווערט היינט ווי־דער געשפילט „משיח געהט" — דער פראגראם, וואס האט געשלאגען רעקארד מיט זיין פרעהליכ־קייט און גוטמוטיגען הומאר.

„משיח געהט" וועט נאך געגעבען ווערען עט־ליכע טעג, ווייל אויף דער שוועל שטעהט שוין — דער צעהנטער פראגראם, צו וועלכען עס ווערען שוין געמאכט די לעצטע הכנות.

אכטונג, פריזיער=ארבייטער!

היינט דינסטאג ד. 30. אקטאבער 8 אווענד קומט פאר א אלגעמיינע פערזאמלונג אין פעראיינס־לאקאל ווסכאדניא 68.70 פון מיטגלידער און נישט מיטגלידער מיט פאלגענדער טאג ארדנונג. 1) לויין אקציע. 2) וועגען 8 שעה'דיגען ארבייטס־טאג און זונטאג־רוה.

2144 די פערוואלטונג.

טעלעגראמען.

בעגרענצען די וועקסעל-טערמינען

בעשליסט דער באנק-קאמיטעט ביים מיניסטאדען-ראט.

ווארשא, 29. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט) דעם 16. איז פארגעקומען א זיצונג פון באנק־קאמיטעט ביים מיניסטארען־ראט און ערשט היינט זענען בעקאנט געווארען די רעזולטאטען פון דער זיצונג.

ס'איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע נע־גען איינפיהרען די לאנג טערמיניגע וועקסלען, וועלכע וועלען נעגאטיוו ווירקען אויף דער ווירטשאפט. ס'איז בעשלאסען געווארען פארצושלאגען די מלוכה באנקען, אז זיי זאלען איינפיהרען א נארמע פון די וועקסעל טערמינען פאר פערשידענע בראנזשען און דיסקאנטירען נאר אזעלכע וועקסלען, וואס העלען ענטשפרעכען די דאזיגע בעשטימונגען.

געעפענט דעם צוזאמענפאהר פון דער „אגודה".

ווארשא, 29 (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט). היינט איז אין קאמינסקיס טעאטער פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פונ'ם צוזא־מענפאהר פון דער אגודת שלומי אמוני ישראל, צום צוזאמענפאהר זענען געקומען 900 דעלעגאטען, צווישען זיי — 200 פון גאליציען און 120 רבנים.

דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט דער גע־וועזענער דעפוטאט לעווין פון רייישא, ער האט גע־רעדט פריהער יודיש און שפעטער איבערגעגאנגען אויף פויליש, בעגריסענדיג די אפיציעלע פערטרע־טער.

אויף דער ערעפנונג זענען אנוועזענד געוועזען פערטרעטער פון בילדונגס־ און אויסערן־מיניסטע־ריום, און דער שטאטס־פרעזידענט סלאמינסקי־פולקאווניק סלאוועק האט צוגעשיקט א בריף, אז ער בעדויערט, וואס ער קען נישט קומען, ווייל ער איז פערנומען אויף א וויכטיגער קאנפערענץ. די פערזאמלונג האט אנגענומען א בעגריסונג צום מלוכה־פרעזידענט און צום קריגס מיניסטער. ס'האבען גערעדט הרב פנחס קאהן, ראזענטאל פון פראנקפורט, מיטגליד פון ווארשעווער ראבינאט פאגער, און דער גערער רבי, וועמען די דעלע־גאטען האבען איינגעארדענט א געוואלדיגע אוואציע. נאכדעם האבען גערעדט דער סאקאלאווער רבי, ראדזימינער רבי, ר' חיים עוזר גראדזענסקי.

דעם טעטיגקייטס־בעריכט האט אפגעגעבען הרב לעווין. צוליב דעם, וואס דעפ. קירשבוים איז קראנק איז דער פאליטישער רעפעראט נישט געהאלטען געווארען. דער המשך קומט פאר מארגען (היינט).

בעראטונג פון פ. פ. ס. סיים-קלוב.

ווארשא, 29. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט) היינט האט דער פארלאמענטארישער קלוב פון פ. פ. ס. געמאכט א גענעראל־רעוויזיע פון זיינע כוחות צו דער זיצונג זענען געקומען אפילו אזעלכע מיטגלידער, וואס מ'האט אויף זיי גערעכענט אז זיי געהערען צום קאמיטעט פון דער „רעוואלוצ־יאנערער פראקציע".

לאדזער שטאט־פרעזידענט זשעמיענצקי און רודי האבען צוגעשיקט בריף, אז זיי סאלידאריזירען זיך מיט דער מעהרהייט און זענען נעגען דער שפאל־טונג. דער לובלינער פרעזידענט פאנטשיק און רעפ. סמוליקאווסקי פון לעמבערג זענען נישט געקומען. פרוי פראוסאווא איז נאך אלץ „קראנק". ס'זענען אנגענומען געווארען א רייה פארשלאגען, צוו. אנר. איז בעשלאסען געווארען ארויסצוגעבען אן'אויפרוף צו די ארבייטער און פויערים, וואס זאל אונטערגע־שריבען ווערען פון אלע סענאטארען און רעפוטאטען און זאלען אונטערשטרייכען די איינהייט פון דער פארטיי.

א סענסאציע האט ארויסגערופען דאס אנ־קומען פון רעפ. מאלינאווסקי (וואיטעק) וועלכער האט ערקלערט, אז ער האלט פאר זיין חוב זיך אונטערצווארפען די בעשלוסען פון לובלינער א.ק.ר.

די 5 רעפוטאטען פון דער „רעוואלוציאנערער פראקציע" האבען מיטגעטיילט אין דעם סיים־קאנצעל־לאריע, אז זיי צאהלען נישט מעהר קיין מיטגלידס־בייטראג דעם פ. פ. ס. קלוב.

די רעוואלוציאנערע פראקציע האט איהר צו־זאמענפאהר אין קאטאוויץ בעשטימט אויפ'ן 2־טען נאוועמבער, ד. ה. אויף א טאג שפעטער, ווען ס'וועלען שוין זיין בעוואוסט די רעזולטאטען פונ'ם פ. פ. ס. צוזאמענפאהר אין סאסנאוויץ.

ד. 1. נאוועמבער ארדנעט איין די „רעוואלוציאנערע פראקציע" א נאסען־רעמאנסטראציע אין ווארשא.

טאַבעלע פון „עקסטראַ-קלאַס" פון די „ליגע" מעטשען אין פּוילען. נאָכ'ן 28 אָקטאָבער 1928

קלוב	פּונקטען	פעראהעלטניס-טויערן	שפּיל
1. ווִיסלאַ	37	31:82	24
2. וואַרטאַ	36	34:54	25
3. קראַקאָוויאַ	32	36:54	25
4. לעגיאַ	30	37:66	24
5. I פּוסב.קלוב	30	42:60	24
6. מאַגאַן	30	53:60	26
7. פּאָלאָניאַ	28	54:59	25
8. טוריסטען	27	44:50	26
9. טשאַרני	24	42:44	22
10. רוך	23	45:38	25
11. וואַרשאַוויאַנ.	23	50:41	23
12. ל.ק.ס.	21	49:50	25
13. השמונאי	15	62:43	25
14. שלאָנסק	10	74:22	24
15. ט.ק.ס.	6	99:28	28

פון דער דאָזיגער טאַבעלע איז צו זעהען, דאָס „וויסלאַ", וועלכע פערנעהמט דאָס ערשטע אָרט מיט 37 פּונקטען איז כמעט געזיכערט מיט'ן טיטעל מייסטער פון פּוילען, ווייל די נאָהענטסטע קאַנדידאַטען נאָך איהר אויפ'ן דאָזיגען אָרט ווי „וואַרטאַ" און „קראַקאָוויאַ" האָבען שוין געשפּילט מיט איין מעטש מעהר פון איהר און האָבען מיט איין און פינף פּונקטען ווייניגער פון איהר.

דאָס זעלבע איז מיט די לעצטע ערטער פון דער טאַבעלע פון די 3 קלובען, וואָס פאַלען היי-יאָהר אַרויס פון דער „עקסטראַ"-קלאַס איז שוין אויך כמעט ווי פעסטגעשטעלט. דער קאַמף וואָס עס פיהרען צווישען זיך „ל. ק. ס." און „חשמונאי" קאָן שוין ווייניג וואָס ענדערען די לאַגע ווען אפילו „ל.ק.ס." זאָל פערשפּילען די 3 מעטשען, וואָס זענען איהר געבליבען און „חשמונאי" זאָל אַלע איהרע 3 מעטשען געוואונען, וועט זי האָבען די זעלבע צאָהל פּונקטען וואָס „ל.ק.ס." אָבער מיט אַ סך ערגערען פעראהעלטניס-טויערן. איין האָפנונג, וועלכע ס'איז איהר נאָך געבליבען דאָס איז דעם וואַלקאָווער, וועלכען זי פאָדערט זיך פון „פּאָלאָניאַ'ס" מעטש, וועלכער ס'קומט איהר אגב, ווייל ביי דער לעצטער איז אַרויסגעטרעטען אַ פרעמדער שפּילער, אויפ'ן מעטש געגען „חשמונאי". אָבער צי ס'וועט איהר צוגעזפּסק'נט ווערען בלייבט נאָך דערוויייל אַ פראַגע-צייכען. ב.

„ליטעראַרישע בלעטער"

עס איז דערשינען דער 43-טער נומער פון די ליטעראַרישע בלעטער מיט פאָלגענדען רייכען אינהאַלט: ז. קאַלמאַנאָוויטש — אַן אַפּאָלאָגיע פון יורישקייט, ש. ניגער — אַן אָרגאַניזאַציע אָדער אַ סעקטע, גיטל מייזיל — חנה ראָווינאַ, ד"ר האַנס קנורזען — וואָס פאָדערט זיך פון אַ טעאַטער-קריטיקער, י. אָפּאַטאָשו — שמחה, אַברהם טייטעלבוים — ראָס ראָמאַנטישע טעאַטער, ש. שרעבערק — מרדכי ספּעקטאָר אין אַמעריקע, ה. ווילטשינסקי — דער ערשטער און דער לעצטער שאַפער פון אַ יוראַיסטיש אויף פּויליש (הילארי־הלל נוסבוים), אויפרוף צו אַלע יורישע שרייבער, וואָס אין פאַרגעקומען אין תל־אביב ?, בריף אין רעדאַקציע, כראָניק, בילדער, אַנאָנסען.

„אַרט" זאַכאָדניאַ 43

יודישער קאַמער-טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.

לעצטע טעג!

היינט, דינסטאַג — 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונד

„משיח געהט"!...

1. פּראָלאָג
2. משיח געהט!...
3. קהלת
4. קאָרטן (באַלאַדע)
5. שאַ, שטיל
6. שמידען
7. שאַכנע-יאַכנע
8. פּעטש
9. פריילייך מייטעל
10. מ'הוליעט

די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוונד, שבת פון 1—5 נאָכמיטאָג און פון 7 אין אָוונד.

הנחה-בילעטען גילטיג מאָנטאַג, דינסטאַג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

[illegible]

גילטיג דעם 30-טען אָקטאָבער 1928

8257. פלאָצקער.

איהר דאַרפט זיך נישט אַפּשרייבען לטובת אייער שוועסטער איהר קאָנט זיך נאָר ענטזאָגען פון די רעכט צו ירשענען ממילא פערגרעסערט אייער חלק אַזוי אַרום די ירושה. מאַסע. איהר מוזט דעריבער פאָהרען אין דער שטאָט, וואו די ירושה האָט זיך געעפענט און פאַר'ן געריכט מאַכען די ערקלערונג. שריפטליך און אויף אַן'אַנדערען אופן קאָן מען אַזאַ ענין נישט ערלעדיגען.

—:0:—

8258. ק. פון פּאָלנאָצנע.

אויב איהר האָט נישט מעהר ווי 1 פעלץ, קאָן מען איצט אין אָקטאָבער קיין סעקוועסטער אויף איהם נישט לייגען, דאַגעגען קאָן מען אָבער יאָ סעקוועסטרירען די זומער-מלבושים. בעטען און בעטגעוואַנד קאָן מען בשום אופן נישט ליציטירן.

—:0:—

8259. שמיאליק

אַ שטענדיגער לעזער פון לאַגעווניצקא 50. ווענען אייערע ענינים ראַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטבּרענגענדיג די ציימונג.

8260 לאַנדשטיין.

נישט בלויז די מיליטער-פליכטיגע, וואָס האָבען די קאַטעגאָריע C, נאָר אפילו די וואָס האָבען קאַט. D, עווענטועל C2 אויב זענען זיי פון יאָהרגאַנג 1903 ווערען זיי גערופען אויף די איצטיגע קאָנטר. פערזאַמלונגען.

—:0:—

T. B. .8261

מען קאָן לייגען אַן'אַרעסט אויפ'ן בעאַמטענס פּענסיע. דער אופן פון אָראַפּרעכענען איהם פון דער גאַושע איז אָפּהענגיג פון דער הויך פון געהאַלט און פון פאַמיליען-צושטאַנד.

—:0:—

8262. צ. דאַבזיעווסקי פון זאַוואַדזקאַ 53.

דאָס קוואַרטאַל רעכענט זיך נישט פון 25 יולי ביז'ן 25 אָקטאָבער, נאָר פון 1 יולי ביז'ן 1 אָקטאָבער דעריבער רעכענען מיר אויס דאָס שולדיגע דירה-געלד אויך לויט דעם אופן. עס בעטרעפט אַלזאָ פאַר'ן 3 קוו. 62 זל. 30 גר. (49 פראָצ. גרונד דירה-געלד און 6 פראָצ. אויפ'ן חשבון פון די אויסגאַבען). פאַר'ן לעצטען (4 קוואַרטעל) פון לויפענדען יאָהר — 62 זל. 30 גר. גרונד דירה-געלד און 3 זל. 40 ג. אויף חשבון פון די אויסגאַבען. (55 פראָצ. און 3 פראָצ.)

8263. י—ט.

קיין צווישען זיך דורכקומען איז דאָ נישט גילטיג. ווענען פערגלייכען זיך מוז צוזאַמענגעשטעלט ווערען אַ רעיענט. אַקט.

8264. ל. וואַרשאַווסקי.

ביי האַנדעלס-לאָקאַלען איז גילטיג אַ קאָנטראַקט אָבער נאָר אין פּרט. פון דער הויכקייט און אופן פון צאָהלען דאָס דירה געלד אָבער בשום אופן נישט אין פרט פון נעהמען אויף זיך דעם פליכט אַרויסצוציהען זיך פון געדונגענעם לאָקאַל נאָך אַ בעשטימטען טערמין.

—:0:—

8265. אַ לעזער פון פּאָמאָרסקאַ.

אויב איהר האָט זיך אין קאָנטראַקט אויסגעבעדט צו צאָהלען דירה געלד פאַר דער וואוינונג לויט דער ליטערע A קאָן דער הויזווירט נישט פערלאַנגען, אַז איהר זאָלט צאָהלען פאַר'ן גאַנצען לאָקאַל לויט'ן פּראָצענט-פוס פון געוועלב.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

— און איבערגעציגען אויף —

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַ-ליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוונד.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9. טעלעפאָן 27-81.

[illegible]

מאַכען מיליאָנען פון דעם וואָס מאַן און ווייב קריגען זיך.

(אַ בריף פון ניו-יאָרק).

אין אַמעריקא איז אַלצדינג אַ סחורה. מען דאַרף נאָר האָבען דעם בריה, וואָס זאָל פאַלען אויפ'ן שכל און פון דער דאָזיגער סחורה ציהען פרנסה. ווער וואָלט זיך עס פאָרגעשטעלט, אַז פון די צאַנקערייען און קריגערייען צווישען מאַן און ווייב ציהען מענשען פרנסה: מענשען מאַכען זיך אַ געשעפט, אויסרעכנענדיג פריהער וויפיל פאַרפאַלקען עס לעבען בשלום, און וויפיל מענער עס קענען נישט איינזיצען אין דער היים דערפאַר, וואָס זייערע ווייבער זענען אָדער גרויסע שלימזאַלניצעס, אָדער דערפאַר, וואָס די ווייבער זענען גלאַט אַזוי ארורה'ס, קליפּה'ס, נודניצעס און גרי-זשען דעם מאַן.

ווען עס זאָלען נישט זיין קיין שלעכטע ווייבער אויף דער וועלט, וואָלטען קיין קאַבאַרעטען נישט געווען, וואָלט מען נישט בעדאַרפט אָנשטעלען אַ גאַנצען שטאַב מיט פּאָליציי-בעאַמטע, וואָס זאָלען היטען, אַז די קאַבאַרעטען זאָלען זיך פערמאַכען פּונקט אין צייט.

אָבער דער גרויסער גאָט אין הימעל האָט בעשאַפען אויף דער וועלט אַלערליי מענשען. צווישען פיש זענען דאָ אַזעלכע וואָס עסען זיך אויף איינס דאָס אַנדערע, און צווישען מענשען זענען אויך דאָ אַזעלכע, וואָס עסען זיך אויף איינס דאָס אַנדערע. אינ'ם פאַמיליענלעבען זענען פערהאַן געגנוג פרויען וואָס זענען בריהס אויף אַזעלכע זאַכען. פערהאַן אַזעלכע ווייבלעך, וואָס קענען מיט רייד אַליין אויפפרעסען אַ מאַן, מעג ער זיין ווי געזונד, און מעג זי זיין ווי שוואַך; און אַט די ווייבלעך גיבען עס פרנסה הונדערטער און הונדערטער מענשען. מען רעכענט אויס וויפיל אַזעלכע ווייבלעך זענען פערהאַן אין אַ שטאָט, און אויף יעדען הונדערט אַזעלכע ווייבלעך שטעלט מען אַוועק איין קאַבאַרעט.

אמת טאַקי, אַז חוץ אומצופרידענע פאַמיליען-לייט זענען פערהאַן געגנוג אַנדערע, וואָס זענען שטענדיגע און גוטע קליענטען אין די קאַבאַרעטען, אָבער פון זיי ציהט מען בלויז פערציג פּראָצענט חיונה. די איבעריגע זעכציג פּראָצענט פּראָפיט שטעלען צו די מענער, וועלכע זענען געבענשט פון גאָט מיט שלעכטע ווייבער.

עס זענען דאָ אַזעלכע יונגעלייטלעך, וואָס געהען אַריין אין קאַבאַרעט מיט אַ פּעקעל פּאַפּיר-געלד, לאָמיר זאָגען פון עטליכע הונדערט דאָלאַר און זענען גרייט אינגאַנצען דאָס איבערצולאָזען אין דעם קאַבאַרעט, אַבי מען זאָל זיי מאַכען אַזוי פרעהליך, אַז זיי זאָלען נישט געדענקען צי זיי זענען פערהייראַט צי זיי זענען נאָך בחורים.

אַ פּאָר פלעשלעך שאַמפּאַניער איז גענוג. אַמאָל איז אפילו בעסער, אַז זיי זענען בלויז, ווי מען זאָגט, „אונטער'ן גלעזעל", אָבער זיי דאַרפען זיין אויפגעראַמט, פרעהליך...

אַ בעקאַנטער קאַבאַרעט-אייגענטימער האָט דערקלעהרט, אַז עס זענען פערהאַן אָרימע פאַמיליענלייט, וואָס האָבען נישט קיין מעגליכקייט צו פאַר'ן אַ הונדערט דאָלאַר אַ נאַכט אין אַ קאַבאַרעט, און פונדעסטוועגען האַלטען זיי זיך נישט איין אין דער היים, נאָר דערפאַר וואָס די פרוי האָט קיין שכל נישט ווי אַזוי צו מאַכען דעם מאַן בעקוועם די היים.

אַזעלכע פאַמיליענלייט געהען טאַקע נישט אין קיין קאַבאַרעט, אָדער נאַכט-קלוב, געהען זיי אָבער אין די רייכע קינאָ-פּאַלאַצען, וואו מען האָט אויך אין זיגען אַזעלכע מענער און מען שאַפט זיי בעקוועמליכקייטען; אַנדערע געהען גאָר אין די האַלען פון די רייכסטע היגע האָטעלען, וואָלגערען זיך אַריין אין די פיין און ווייך - געבעטעטע שטולען און סאָפּקעס, רוקען זיך צו דעם בעקוועמען אַש-קעסטעל און פעררויכערען זיך אַ ציגאַר, וואָס געדויערט ביי זיי אַ שעה צייט צום רויכערען, ברענגען זיך מיט אַ פּאָר צייטונגען און בלייבען אַזוי-אָ זיצען ביז מען הויבט אָן אויסצולעשען די גרויסע עלעקטרישע לאָמפּען — האָבען זיי געהאַט אי פערגעניגען, אי אויסגעמידען סצענעס אין דער היים, און אי קיין געלד האָט זיי נישט געקאָסט.

אין די קינאָס זיצען אַזעלכע מענער אַזוי לאַנג ביז זיי דרעמלען זיך אויס אַ פּאָר מאָל און געהען זיך דערנאָך צוריק אַהיים.

די בעקאַנטע אָפּערעטען-זינגערין און אַקטריסע טעקסעס גוינען האָט דערצעהלט פאַר אַ רע-פּאָרטער אַז זי האָט אין די ערשטע צעהן חדשים געמאַכט 700.000 דאָלאַר אין איהר נאַכט-קאַבאַרעט, וואָס זי האָט געעפענט אָהן שום שותפים.

די ערשטע צייט, מיט אַ יאָהר פינף, אָדער זעקס צוריק האָט זי געהאַט שותפים צו איהרע נאַכט-קלובען, אָבער זי האָט זיך געכאַפּט, אַז ניו-יאָרק האָט צופיל אומצופרידענע מענער, וואָס קענען אויסהאַלטען נאָך גענוג קאַבאַרעטען, און האָט זיך געעפענט אַ קלוב פאַר זיך אַליין. זי האָט זיכער קיין חרטה נישט. פון שפּילען טעאַטער וואָלט זי זיכער נישט געווען געקענט אָנשלאָגען אַזאַ קאַפּיטאַל אין אַזאַ קורצער צייט.

מען דאַרף אָבער צוגעבען, אַז היינטיגע צייטען, ווען מען הויבט אָן אויסרעכענען די אומגליקליכע פאַמיליעס, וואָס אין זיי הערשט קריגערייי, כדי אויף זייער חשבון אויפצועפענען אַ קאַבאַרעט, אָדער אַ נאַכט-קלוב, נעהמט מען שוין אויך אַריין די צרה'דיגע פאַמיליעס פון אַרום ניו-יאָרק, וואָס זענען פּונקט אַזעלכע גוטע קונים ווי די ניו-יאָרקער, און נאָך אַמאָל בעסערע. דער ניו-יאָרקער האָט אַ טבע אַרומצוגעהן צו חלום פון איין נאַכט-קלוב צום אַנדערן. עס לאָזט איהם נישט איינזיצען אויף אַן'אָרט. אויב אפילו ער זיצט שוין אויס איין נאַכט אין איין קלוב, וועט ער שוין אָבער מאָרגען געהן אין אַן'אַנדערען. דעם ניו-יאָרקער פּאַסט זיך גיך צו אַ פּלאַץ און ער מוז אַלע מאָל האָבען עפּיס נייעס, אַנדערש.

דער פּראָווינצער אָבער זיצט, ווי אַ בכבוד'ער בעל הבית אויף איין אָרט און ריהרט זיך נישט אפילו ווען מען זאָל איהם אונטערלייגען שפּילקעס. ער האָט אויך פיינט צו בייטען פּלעצער. אויב מען האָט איהם איינמאָל בעהאַנדעלט פיין און אָרענטליך אין איין קלוב, וועט ער שוין דאָרטען זיין אַ גצשוואוירענער קונד, אַ פּאַטריאָט אפילו.

די דערמאָנטע דערפאָלגרייכע אַקטריסע האָט אָפען דערקלערט: „אַזוי לאַנג עס וועלען זיין אין ניו-יאָרק פרויען, וואָס וועלען קיין שכל נישט האָבען ווי אַזוי אָנצוגעהן מיט זייערע מענער, וועלען מיר, די אייגענטימער פון די קאַבאַרעטען און נאַכט-קלובען, האָבען פרנסה מיט'ן פולען מויל. מיר מאַכען גרויסע פערמעגענס דערפאַר, וואָס אַ סך פרויען זענען נישט קיין באַלעבאָסטעס, זענען נודניצעס און ווען זיי דערטאַפּען דעם מאַן אין דער היים, דערגעהען זיי איהם די יאָהרען. עס זענען פערהאַן פרויען, וואָס מיינען, אַז מיט רייכען מעבעל, מיט גרויסאַרטיגער בעדינונג פון דינסטען און משרתים, מיט טייערע שפּיגלען און גוטע געקעכצען, וואָס די קעכען גרייט אָן, קען מען האַלטען אַ מאַן אין דער היים. דאָס איז נישט ריכטיג. מען דאַרף חוץ דעם ערשט זיין אַ גוטהאַרציגער און לעבעדיגער מענש. דער מאַן, ווי רייך ער זאָל נישט זיין, האָט ער אַלץ מעהר אויפ'ן קאָפּ איידער זיין פרוי, איז זי דערפאַר פערפליכטעט צו מאַכען איהם פערגעסען אין זיין מאָג-אַרבייט. דאַרף זי געהן אַרום איהם אַזוי, אַז ער זאָל וועלען וואָס גיכער אַנטלויפען פון זיין געשעפט און וואָס גיכער זיין אין דער היים. אַנדערש איז דער רייכסטער פּאַלאַץ אַ גיהנום, און קיין מאַן וועט נישט זיין קיין בעלן צו בראָטען זיך דאָרטען אפילו איין מינוט".

ב. ל—ר.

דער שווינדעל פון אַנדערטהאַלבען מיליאָן פראַנק אין פּאַריזער „איק"א".

געכאַפּט דעם שווינדלער בערנאַרד גליק. — ער האָט שוין אַ רייכע קרימינעלע פערגאַנגענהייט אין דייטשלאַנד און שווייץ

פון פּאַריז שרייבט מען:

די יודישע עמיגראַנטען אין בראַזיליע און אַרגענטינע, וועלכע אַרבייטען שווער, כדי צו קענען העלפען זייערע פאַמיליעס און פריינד אין פּוילען, ליטא, פלעגען שיקען געלט דורך דער יודישער געזעלשאַפט „איקאַ", פאַר זייערע קרובים אין מזרח אייראָפּא. דער הויפּט-ביוראָ פון „איקאַ" געפינט זיך ווי בעקאַנט אין פּאַריז אויף 2 רי פּאַסקיע. אויסער דעם פערטיילט די געזעלשאַפט „איקאַ", וועלכע האָט אַ גרויסע מיליאָנען ירושה פון פערשטאָרבענעם יודישען נדבן באַראָן הירש, געוויסע סומען צו שטיצען די יודישע עמיגראַנטען און געזעלשאַפטען אין פּוילען, רוסלאַנד ווי אויך אין אַנדערע לענדער. דעם זעהר פעראַנטוואָרטליכען פּאָסטען צו פונאַנדערטיילען די געלדער האָט די געזעלשאַפט „איקאַ" איבערגעגעבען אַ געוויסען בערנאַרד גליק 49 יאָהר אַלט. ווי אַזוי האָט גליק זוכה געווען צו אַזאַ פּאָסטען איז אונז נישט בעקאַנט. גאַנץ זיכער איז די געזעלשאַפט „איקאַ" אַריינגעפאַלען אין אַ טעות, נישט נאָכפרעגענדיג וועגען דעם פערשוין, ווייל גליק איז שוין געווען פערמשפּט אין דייטשלאַנד צו 23 יאָהר פעסטונג נישט פאַר פּאָליטישע חטאים חס ושלום נאָר פשוט ווייל ער האָט אין בערלין אָפּגענאַרט פיל פּערזאָנען, געמאַכט פאַלשע טשעקען ווי אויך פאַלשע וועקסלען. גליק האָט אין בערלין זיך גוט געוויילט. אַלע נאַכט-הייזער האָבען איהם גוט געקענט. צווישען זיינע בעקאַנטע איז וועגען דעם שווינדלער געגאַנגען אַ ווערטעל „גליק וועט קיין גליק נישט ברענגען".

אין בערלין בעקענט ער זיך מיט אַ פרייליין אירא ליבמאַן פון רינאַ, 24 יאָהר אַלט. אירא ליבמאַן איז אַ שעהן מיידעל אָבער נישט קיין רייכע. גליק שפּילט דאָרט די ראָלע פון אַ גרויסען בערזע סוחר. ער איז אַפילו 49 יאָהר אַלט. דאָס מיידעל האָט מיט איהם חתונה, אַ חודש נאָך דער חתונה דערוויסט זיך זיין פרוי פון איהר מאַנס געשעפטען, אָבער עס איז שוין צו שפּעט חרטה צו האָבען. די בערלינער פּאָליציי זוכט דעם שווינדלער. גליק אַנטלויפט פון בערלין קיין פּאַריז. דאָס בערלינער געריכט פערמשפּט איהם צו 23 יאָהר פעסטונג. די בערלינער פּאָליציי קאָן איהם אָבער נישט געפינען, ווייל ער האָט געוואוינט אין בערלין אונטער אַ פאַלשען נאָמען.

אין פּאַריז ווערט ער אין אויגוסט 1927 אַ פעראַנטוואָרטליכער אַנגעשטעלטער אין דער געזעלשאַפט „איקאַ". ער האָט נישט געהאַט קיין שווערע אַרבייט. איהם האָט די געזעלשאַפט איבערגעגעבען צו פונאַנדערשיקען די סובסידיעס פאַר די יודישע געזעלשאַפטען און קאָאָפּעראַטיווע בענק פון מזרח-אייראָפּע. גליק האָט ערפיהלט זיין אויפגאַבע אויף אַ העלפט, ד. ה., אַ העלפט פון דער סומע פלעגט ער אַוועקשיקען צו דעם בעשטימטען אָרט און די צווייטע העלפט אַראָפּלאָזען צו זיך אין דער קעשענע. אין יענע ערטער, וואו מען האָט געוואַרט אויף דער שטיצע פון „איקאַ", פלעגט מען זיך וואונדערען, פאַרוואָס עס קומט אָן אַזוי ווייניג געלד. פון אַלע געזעלשאַפטען פלעגט מען פערוואַרפען די „איקאַ" מיט בריף און בקשות, פאַרוואָס מען שיקט אַזוי ווייניג געלד, גליק פלעגט אָבער אויף אַלע פאָרוואורפען בעווייזען אין די ביכער, אַז אַלץ איז אין אָרדנונג, ווייניג וואָס עס שרייען די „פּוילישע שנאָררערס".

דעם 24-טען אויגוסט ה. י. האָט זיך פשוט אָנגעהויבען אַ האַנדעל פון דעפּעשען פון די יודישע געזעלשאַפטען צו „איקאַ", אַז זיי בעקומען נישט די צוגעזאָגטע סומעס. דער דירעקטאָר פון „איקאַ" האָט גערופען דעם אַנגעשטעלטען און געבעטען ערקלערונגען. ער האָט איהם אָבער בעוויזען מיט געפעלשטע בוכהאַלטעריע ביכער, אַז אַלץ איז אין אָרדנונג. דער דירעקטאָר האָט זיך בערוהיגט און אַלעס וואָלט אַריבער בשלום, דאָ איז אָבער דער אַנגעשטעלטער בעגאַנגען אַ פעהלער. צומאָרגענס האָט גליק געבעטען אורלויב אויף אַ טאָג צייט מיט'ן אויסרייד, אַז ער וויל פאָהרען זעהן זיין קליינע טאָכטער אין סאבל ד'אָלאָן. ער איז אָבער שוין מעהר נישט געקומען. מען האָט אַלץ אויף איהם געוואַרט. ערשט דעם 4-טען סעפּטעמבער האָט מען געמאַכט אַ רעוויזיע אין די ביכער, און מען האָט דערזעהן, אַז גליק האָט בעשווינדעלט דער „איקאַ" אויף אַנדערהאַלבען מיליאָן פראַנק. מען האָט וועגען דעם געמעלדעט אין דער פּאָליציי, דער שווינדלער איז אָבער אין פּאַריז שוין נישט געווען. די ריכטיגע סומע פון שווינדעל איז דאַן ווייזט אויס, נאָך נישט געווען בעקאַנט, ווייל דעם 4-טען סעפּטעמבער האָט מען געמאָלדען אין דער פּרעסע וועגען אַ שאָדען נאָר פון 375 טויזענד פראַנק.

דער פּאָליציי-אינספּעקטאָר קוזען האָט איבערגענומען די שווערע אויפגאַבע צו געפינען דעם שווינדלער.

די פרוי פון שווינדלער האָט זיך נאָך געפונען אין פּאַריז. דער אינספּעקטאָר שפּירט זי נאָך, וואו זי פאָהרט. ער דערוויסט זיך, אַז זי האָט גענומען אַ בילעט צו פאָהרען קיין בערלין. ער פאָהרט איהר נאָך.

אין בערלין דערוויסט זיך דער פראַנצויזישער פּאָליציי-אינספּעקטאָר, אַז גליק האָט געוואוינט ביי זיין שוועסטער. נאָר אַזוי ווי די דייטשע פּאָליציי זוכט איהם, איז גליק אַנטלאָפען קיין רינאַ, וואו עס וואוינען זיין פרוי'ס עלטערען. זיין פרוי פאָהרט פון בערלין קיין רינאַ, אָבער טרעפט איהם שוין דאָרט נישט. דער אינספּעקטאָר קומט אויך קיין רינאַ. גליק דערוויסט זיך, אַז מען שפּירט איהם נאָך און ער מאַכט אַ ויברח קיין דאַנציג. דער פּאָליציי-אינספּעקטאָר יאָגט איהם נאָך. דער פּאַריזער הויפּט-פּראָקוראָר טעלעגראַפירט צו דער דאַנציגער פּאָליציי, זי זאָל אַרעסטירען דעם שווינדלער. גליק איז אַרעסטירט געוואָרען און וועט אין איינגע טעג אַרום געבראַכט ווערען קיין פּאַריז.

די יונגע פרוי פון שווינדלער איז אויך געווען אַרעסטירט, נאָר מען האָט זי צייטווייליג בעפרייט.

פון די אַנדערהאַלבען מיליאָן פראַנק געזעלשאַפטליכע געלדער, וואָס גליק האָט צוגענומען, איז איצט ביי איהם פערבליבען אַ גאָר קליינע סומע, ווייל ער האָט דאָס געלד אויסגעגעבען אין פערשידענע פערגניגונגס-ערטער ווי אויך ביי די פערד-געיעג-שפּילען אויף די קורסען.

מיט פּאַריז איז זיין „קאַריערע" נאָך נישט פערענדיגט, ווייל נאָך דעם, ווי מען וועט איהם משפּטען אין פּאַריז בעט דייטשלאַנד מען זאָל איהר אַרויסגעבען דעם שווינדלער, וועלכער איז שוין דאָרט פערמשפּט צו 23 יאָהר פעסטונג. אויך שווייצאַריען בעט מען זאָל זי צושיקען דעם אַפערעסט, ווייל ער איז דאָרט בעגאַנגען פערשידענע שווינדלערייען.

אין אויטאָ איבער סאַהאַראַ.

(ענדע פון 3-טע זייט)

דאָס קליינע לאַנד בעלגיען האָט אויף אַזאַ אופן דערגרייכט פאַר דער גאַנצער וועלט דעם אמת'ן ווערט פון איהרע אינזשעניערען און טעכניקער, פון איהר נאַציאָנאַלער אינדוסטריע און פאַבריקאַציע. אויך זעהען מיר, אַז אַ קליין לאַנד איז אויך מסוגל אַרויסצוגעבען קינדער פול מיט קוראַזש און ווילען, מיט מוט און ענערגיע. און דאָ איז כדאי אָנצומערקען אַז דער, וועלכער האָט דורכגעמאַכט דעם מדבר סאַהאַרא אויף אַ מאָטאָציקלעט איז אויך געווען אַ בעלגיער — זשאָזעף ווערנערס.

רעקלאַמע איז עס קענטיג גאָרנישט קיין שלעכטע! לויפען טאַטעס און מאַמעס, יונגלעך און מיידלעך צום אויטאָמאָביל אַ כאַפּ טון אַ בלימעל פון די פערטרוקענטע בוקעטען, אַ לעק טון אַ שטויבעלע פון די אַפריקאַנער מדבריות, איך ווייס, פון סגולה וועגען „קאָן עס אַמאָל צונוץ קומען"! האַ? און אויף אַלעמענס ליפּען טראָגען זיך די ווערטער „ען-עף", „ען-עף".

י. מולער.

צייכענס אויפ'ן הימעל.

אין די לעצטע טעג קען מען אויף די גאַסען פון וואַרשא, קראָקא, פּויזען און אויך ביי אונז אין לאָדז בעמערקען ווי טויזענטער מענשען קוקען אויפ'ן הימעל, כדי צו זעהען אַן אויסערגעוועהנליכע ער-[illegible] נישט געזעהען.

ווי מיט אַ צויבער-האַנד בעווייזען זיך אויפ'ן הימעל גרויסע בוכשטאַבען, וועלכע פערוואַנדלען זיך אין די בעקאַנטע ווערטער „פראַנקאָ" און „ענרילאָ".

די ראַזינע שריפט אויפ'ן הימעל זאָגט אונז: „טרינקט, טרינקט, ווייל זי איז געזונד און גוט" און די ווערטער „פראַנק" און „ענרילאָ" זענען נאָר אַן אויסדרוק, וואָס ס'האָט דורך צעהנדליגע יאָהרען געקענט שאַפען אויפ'ן געביט פון דער פּראָדוקציע פון קאַווע-אַרטיקלען.

די פירמע „פראַנקאָ" איז ביי אונז שוין לאַנג בעקאַנט און איהרע אויסאַרבייטונגען האָבען דעם פולסטען צוטרוי ביי אָרימע און ביי רייכע.

די פערוואַלטונג פון דער פירמע אין אינאָוראַצלאַוו האָט אונז ליבענסווירדיג געגעבען אויפקלערונגען וועגען דער שריפט אויפ'ן הימעל, אויף אַ הויך פון 4000 קילאָמעטער פליהט אַן אַעראָפּלאַן מיט אַ קראַפט פון 220 פערד-קראַפט און אַ שנעליקייט פון 170—250 קילאָמעטער אַ שעה און שרייבט אויפ'ן הימעל פון רעכטס אויף לינקס די אַלגעמיין-בעקאַנטע ווערטער „פראַנקאָ" און „ענרילאָ". דער אַעראָפּלאַן שרייבט מיט אַן אויסשטראַלענדען גאַז-רויך. דער גאַז וואַרפט אַרויס אַ ספּעציעלער אַפּאַראַט אין אַ צאָהל פון 8000 קוביק מעטער אַ סעקונדע. אַ בוכשטאַב האַלט אין דער לענג 1500 מעטער, דאָס גאַנצע וואָרט „פראַנקאָ" אָדער „ענרילאָ" האַלט פון 7 ביז 8 קילאָמעטער און קאָן דורך 10 ביז 40 מינוט בעקומען געלעזען ווערען.

דער ראַזינער פליה פערלאַנגט פיל געשיקטקייט און אַ פליהער וואָס האָט זיך אין דעם ספּעציאַליזירט.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספּעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען-שטראַהלען
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 1—3 נאָכמ. און פון 5—7 אָווענד.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. היי זונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען
(האָר-אויספאַל)
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענד.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט.
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכעך א. אַ. וו.
אורין-אַנאַליז — 4 זל.

פערקויפט צום טייוועל.

(ראָמאַן).

(59

— ס'איז דאָרט קיינער נישטאָ! — האָט ער אַרויסגעברומט.

זיין בליק איז געפאַלען אויף דער ערד.

— דאָ איז נאָר-וואָס דורכגעפאָהרען אַן אויטאָ, — האָט ער בעמערקט — איהר זעהט, אָט זענען שפּורען פון שינעס.

מאַרטען איז אויך צוגעגאַנגען נעהענטער, און דערקענט אויפ'ן נאַסען זאַמד טיפע רעדער-שפּורען.

— אַ גרויסער צוזאַמגעמאַכטער אויטאָ, — האָט ער אַ טראַכט געטון —, און ער האָט דאָ געמוזט אָקאָרשט אַדורכפאָהרען. ביינאַכט האָט געפרעסט, און די ערד איז אָפּגעגאַנגען נישט פריהער פון אַכט אינדערפריה.

טאַליע האָט ענערגיש צוזאַמענגעפרעסט די ליפּען, און נישט אויפגעהערט צו קלינגען אין גלעקעל ביי דער טיר.

— דאָס שווייגען זאָגט נישט אָן קיין שום גוטס! — האָט זי דערקלערט — איינס פון די ביידען: אָדער אין הויז איז קיינער נישטאָ, אָדער אויב עמיצער געפינט זיך דאָרט, וויל מען אונז נישט ענטפערען. עס וועט אויסקומען אויסברעכען די טיר, כדי אַריינצוגעהן אינעווייניג...

אין דעם מאָמענט איז אָנגעקומען דער פּאָליציאַנט, וואָס איז פריהער אַוועק אַרומקוקען דאָס הויז פון דער אַנדער זייט.

— מען זעהט קיינעם נישט, — האָט ער ראַפּאָרטירט, — נאָר פון איין קוימען געהט אַ רויך.

— האַקט אויס דאָס פענסטער! — האָט מאַרטען בעפוילען, — מ'קאָן פשוט, מיט אַ שטיין.

אין אַ סעקונדע שפּעטער איז דאָס פענסטער צושפּרונגען אויף שטיקלעך.

איינער פון די פּאָליציאַנטען איז אַריין אינעווייניג און געעפענט די טיר.

מיט אַ רעוואָלווער אין האַנט איז מאַרטען אַריבער איבערן שוועל; ער איז פאָרזיכטיג אַריין אין פירהויז און זיך געלאָזט געהן אין קאָרידאָר.

די טירען פון ביידע זייטען קאָרידאָר זענען געווען געשלאָסען.

ער איז געבליבען שטעהן ביי די טרעפּען.

— העי! ס'איז עמיצער דאָ אין הויז? — האָט ער אויסגעשריגען.

דאָס עכאָ האָט זיך פונאַנדערגעטראָגען איבערן גאַנצען הויז, און איז געשטילט געוואָרען.

מאַרטען האָט זיך דאַן געווענדעט צו די פּאָליציאַנטען, וואָס זענען געשטאַנען לעבען טאַליען אין דעם קאָרידאָר:

— מ'דאַרף רעווידירען דאָס הויז! איהר, דוואָרזשעק, וועט געהן אַרויף, און איהר, פּאַווליאַק, וועט בלייבען מיט מיר.

דאָס פּנים זיינס האָט אויסגעדריקט אומרוהיגקייט, און די אויגען האָבען זיך אומדעצידירט אָבגעשטעלט אויף טאַליען.

— פרייליין סימאָן — האָט ער אַ זאָג געטון — איך בעט אייך, געהט צוריק אין אויטאָ, און וואַרט צו אויף אונז דאָרטען.

— ווי גאָט איז אייך ליב, פטר'ט נישט בחנם קיין צייט! — האָט טאַליע געענטפערט — כל זמן איך בין שוין דאָ, וועל איך שוין בלייבען ביי דער רעוויזיע!

זי האָט נערוועז אָבגעזאָגט די פּאָר ווערטער און אָנ'עפען געטון די טיר פון זאַרעמבאַ'ס קאַבינעט.

— וועה איז מיר! — האָט זי אויסגערופען — קוקט, הער מאַרטען! שנעלער, זעהט נאָר, וואָס דאָ טוט זיך!

דאָס מיידעל איז אַריינגעלאָפען אין צימער, און די פּאָליציאַנטען — גלייך נאָך איהר.

אַלץ אין צימער האָט געטראָגען דעם צייכען פון אַ שווערען, בלוטיגען געראַנגעל.

דאָס פענסטער איז געווען צוקלאַפּט, די שטולען — איבערגעקעהרט, און לעם דעם טיש זענען געלעגען פערבלוטיגטע שטיקער גלאָז...

— דאָ האָט מען זיך אַ ודאי שטאַרק געשלאָגען! — האָט מאַרטען אומרוהיג אויסגעמורמעלט — אָט, זעהט איהר, זענען סימנים פון קוילען.

ער האָט אָנגעוויזען אויף דער וואַנד, און אויפגעהויבען פון דער ערד דריי קוילען-גילזען.

טאַליע האָט זיך צוגעשפּאַרט צום טיש, און צוגעדריקט די הענד צו דער ברוסט.

מאַרטען האָט נאָכגעקאָנטראָלירט די פּוסטע קוילען-גילזען מיט די פּאַטראָנען פון זיין אייגענעם רעוואָלווער.

— דאָס האָט נישט דער העד קליין געשאָסען, — האָט ער דערקלערט — אַלזאָ, קינדער, מ'דאַרף אַדורכנישטערען דאָס גאַנצע הויז פון אויבען ביז אַרונטער.

זיי האָבען טאַקי אַדורכגעפיהרט אַ גענויע רעוויזיע אין גאַנצען הויז, אַרומגעזוכט אין אַלע קעלערס און בוידעמער, און גאָרנישט געפונען.

בלויז אין זאַרעמבאַ'ס שלאָפצימער האָבען זיי אויפ'ן נאַכט-טישעל געפונען צוויי גילדערנע ספּינקעס פון מאַנזשעטען און אַ זייגער.

דאָס בעט איז געווען אינגאַנצען אויפגעבעט.

די רעוויזיע אין גאָרטען האָט אויך נישט געבראַכט קיין שום רעזולטאַט.

נישט אין גראָז, נישט אין שטאַל, וואו עס זענען געלעגען דעם גערטנער'ס כלים, איז נישט געווען קיין שפּור פון קליינען, יאַקובינסקי'ן, זאַרעמבאַס און דעם נאָטאַר'ס דינערשאַפט.

בעת מ'איז צוריקגעגאַנגען אין הויז אַריין, האָט טאַליע, וואָס האָט די גאַנצע צייט נישט אויסגערעדט אַ וואָרט, זיך דערנעהנטערט צו מאַרטען, און נישט-ענטשלאָסען אַ זאָג געטון:

— אויב... אויב זיי האָבען איהם דער'הרג'עט, האָבען זיי דאָך פון דאַנען נישט אַוועקגעפיהרט זיין קערפּער...

מאַרטען האָט זיך מרה-שחורה'דיג אַ קראַץ געטון ביי דער גאָמבע.

— איך מיין אויך אַזוי... פרייליין... זיי זענען אַ ודאי שנעל ענטלאָפען פון דאַנען... נאָר אויף זיכער ווייס איך נישט...

מאַרטען האָט אַנטעלעפאָנירט אין אויספאָרשונגס-אַמט.

אַלע אַרום האָבען זיך צוגעהערט, ווי ער גיט אָפּ דעם ראַפּאָרט, וואָס עס איז געפונען געוואָרען אין זאַרעמבאַס הויז, און לויט די קורצע „יאָ'ען" און „ניינ'ען" האָט מען זיך בעמיהט צו פערשטעהן די מיינונג פון יענער זייט.

מאַרטען האָט ענדליך אָנגעהאָנגען דאָס טרייבעל.

— מ'האָט בעפוילען דאָ איבערלאָזען אַ וואַך, און איין מענשען שיקען צו דערוויסען זיך, צי האָט קיינער נישט געזעהען נאָהענט פונדאַנען אַדורכפאָהרען אַ גרויסען אויטאָמאָביל. איך גופא קעהר זיך אום אין אויספאָרשונגס-אַמט. דוואָרזשעק וועט דאָ בלייבען, און איהר, פּאַווליאַק וועט זיך בעמיהען דערגעהן, צי האָט דאָ עמיצער היינט אינדערפריה געזעהען אַדורכפאָהרען דעם אויטאָמאָביל. פרובט זיך עפּיס בעגויעס דערוויסען!

(פאָרטזעצונג קומט)

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26 ביים פלאץ קאשטשעלני

היינט פייערליכע פרעמיערע! פון דינסטאג 30 אקט. ביז מאנטאג 5 נאוועמבער היינט פייערליכע פרעמיערע!

די ליבע (Zdrada)
פון ארבינ'ס טאכטער צו אנ'עסטרייכישען אפיציר

Vivian Gibson, Eliza la Porta, Albert Steinrueck i A. Fryland

א. נ.: פעראט
פרוי אלס רוסישער שפיאן

די מוזיק איז צוגעפאסט צום בילד אונטער לייטונג פון ה' שימקעוויטש. ∴ נעקסטער פראגראם: „די חופה-נאכט"

קינא „ERA"
זאווישא 22 (באלוט)
פרי-הער „פלארא"

אנהויב פון די פארשטעלונגען אין נעוו. טעג 5.30 נאכמ. שבת און זונטאג 2 א זייגער נאכמ. פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער אונ-טער דער לייטונג פון ה' עסטרייכער.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסער פילם-שלאגער! היינט און פאלגענדע טעג!

ראמאנס פון דער מזרח-טעמפעל-דינערין
אין דער הויפט-ראלע: **Bernard Goetzke**

אויפ'ן פערלאנג פון פובליקום — ווערט געוויזען טעגליך פון היינט דינסטאג פון 10.30 אווענד — אויפ'ן פערלאנג פון פובליקום

„די געהיימע ענטוויקלונג פון מענשליכען לעבען"
(ווי אזוי ווערט דער מענש בעשאפען?) אין 5 גרויסע טיילען. דאס בילד שטעלט מיט זיך פאר זעהר אינטערעסאנטע און רעזולטאטע געבורטען, בעשאפט דאס מענשליכע לעבען, ווי אויך צווילינגער פון דריי, פיר און פינף. ס'ווערט אויך געוויזען דאס בילד אין 4 טיילען

די ווענערישע קראנקהייט
דאס דעמאנסטרירען פון דאזיגען בילד איז דורך א פעראָרדנונג פון דער מאכט ערלויבט בעזונדער פאר פרויען און בעזונדער פאר מענער.

NINIEJSZYM UNIEWAŻNIAM

Zostały gubione 2 Weksle po 200 Złotych płatnych 10/I i 20/I 1929 roku z wystawienia Ch. J. Brzustowskiego Łódź Pomorska 4, na zlecenie Przemysł Wełniany Karol Eiger Zgierz, Piłsudskiego 45. 2146

Niniejszym weksle powyższe unieważniam

G. Lipowicz.

„PEPEGE"
קאלאשען און באטען
אין א גרויסען אויסוואהל
M. JOSKOWICZ, Łódź, Piotrkowska 9, tel. 77-63

ענטשולדיגונג.
איך ענטשולדיג מיך פאר ה' יענקעל וועגנער, ווסכאדניא 10, פאר די בע-לײדיגונג וואס איך האב ארויסגעזאגט אין אנ'אויפ-גערעגטען צושטאנד.
מיט אכטונג
יוסף איוביצקי
אגראדאווא 10.

א גוטער קאנדיטאר-ארבייטער
זוכט ארבייט.
אדרעס איבערצולאזען אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג פאר „ש."
2147

3 קוואליפיצירטע
שטריקער-ארבייטער
זוכען ארבייט אויף אלע ארט מאשינען.
ארבייט-געבער ווערען געבעטען אנצומעלדען זיך אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט".

א האספעל-שערער(רין)
ווערט געזוכט
צו א ראשעל-מאשין
ביי פ. פרידע
זאוואדזקא 4. 2146

א געוועלב
אויף גוטע בעדינגונגען
אין איבערצוגעבען,
נייע-גאס 8
(נעבען דער נאווא-מיעסקא)

נעפונען געווארען
א פ-פאסט פון 520 זל. צאהלבאר ד. 10 יוני 1924, אויסגעשטעלט קאמינסקי, אדרעס ווייס מען אין אדמ. סקי. אפצונעהמען אין אדמ. נעגען אנאנס-קאסטען.

ס'ווערט פון זאפארט געזוכט
א קוואליפיצירטער ארבייטער
אויף האנד-זשאקארד מאשין טריקאטאזש-אויס-ארבייטונגען פון דער פיר-מע גראסער. צו מעלדען זיך אויף פיעטריקאווער 61 ביי פרוכטגארטען.

שטריקער
צו וואלענע האנדשען
אויף א שליטען-מאשין
ווערט געזוכט. צו מעלדען זיך ביי יאכימאוויטש
שוו. יאקובא 2. 2137

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78.

הויט און ווענערישע קראנקה רענטגען און ליכט-היילאנסט. נעמט אן פון 10—12 און 7—4. צווייטע ערהארט

דער ריכטיגער וועג
אויף צוריקצובעקומען געזונדע נערוועז.

קראנקע, ערשעפטע נערווען מאכען בימער דאס לעבען. פעראורזאכען א סך ליידען, ווי שלאפלאזיקייט, פערזשע-ווערטע מאגען, שרעקען, גרויזע מידקייט און ערשעפונג, שלאפלאזיקייט, ניט קיין חשק צו דער ארבייט, ווי אויך אנדערע אונ-אנגענעהמע ערשיינונגען.

פון די אלע ליידען
קענט איהר זיך בעפרייען, בענוצענדיג נאר די אמת'ע Kole Lecithin, דאס נאהרונגס-מיטעל, וואס ענטהאלט וויטא-מין, דאס איז נייטיג פאר דער מענש-ליכער קערפער. Kole Lecithin בעווייזט אפט וואונדער.

מ'בעט פערזענליך זיך צו איבערצייגען,

אז איך זאג ניט צו גארנישט ניט ריכטיגעס, ... **גאנץ בחנם** ... Kole Lecithin ... שרייבט צו מיר דעטאליר איער אדרעס און איך שיק אייך ...

ERNST PASTERNACK, BERLIN, S.O. Michael Kirchplatz № 13, Abt. 343

וועגען
דאכאדאווי אנגעלעגענהייטן
שטייער און אנד.
היפאטעקען-, ירושות און געריכטס-ענינים
אינפארמירט, שרייבט און ערלעדיגט
רעכטסקאנסולענט
J. BIEGELEISEN
126 קילינסקי-גאס 126 (פראנט-געוועלב).
בעמערקונג: עצות פאר אונבעמיטעלטע פון 9 ביז 10 פריה.

פעלץ-ווארען
קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען נאר ביי דער לאנג-יעהריגער פירמע
ל. ב. פעפער, ווסכאדניא 42 טעל. 78-04
בעמערקונג: די קירושנער-הערשטעל אויפ'ן ארט. ...

LEKARZ DENTYSTĄ צאהן-ארצט
St. GELBERG
אבאדניא 15, טעל. 31-08.
היילט גאנץ פערגעלעסיגטע ציינער, אין מונד-קראנקהייטען, צוהערן און פלאמבירען, ... קינסטליכע ציינער
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ס'נויטיגט זיך
א קוואליפיצירטער פריסיורער
אויף ...
פאלאשעווסקי
וואלבארסקא 3. 2136

א צימער
פאר א יונגעמאן אפצוגע-בען אויף צעגעלניאנא 9 וואהנ. 18. 2139

אנ'ארט צו שלאפען
אין א בעזונדער בעט פאר א אנשטענדיגען יונגעמאן צו ערפאהרען ביים שניידער פילק, דזשעשאנער 4 וו. 19.

א לאנגיעהריגע קוואליפיצירטע
שטאפערין
אויף קאמגארן און זיידע
זוכט ארבייט אין היימצונעהמען
בעזונדערס גוטע רעקאמענדאציעס. עס ווערט אויך אנגענומען צו פערשטאפען אלערליי גארדערארבען און דיוואנען צו ביליגע פרייזען.
צו ערפאהרען ביי ס. קרוך פאמארסקא 11. 2142

אכטונג, שטרימף-פאבריקאנטען!
עס ווערט אנגענומען צום פארמירען און צום אויספערטיגונג זאווי פאקונג פערשידענע זיידענע און וואלענע ווי אויך קארטאן-שטרימף
מ. גערטלער, מ. ראזנער
141 קילינסקיעגא 141 (ווידזעווסקא).

לעטשניצע
פון דאקטוירים הספעציאליסטען
אין ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי	גאל, האלז, אויערן קר.	10—11 2—5 6—7
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—3
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אינערן-קראנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן	נערווען קראנקהייטען	12—2
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפירני	פרויען און געבורטס-הילף	1-11½ 2—6
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייט.	5-4 זוו. 1—2
ד"ר היינבערג	אוג. חצרי, לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סמאפאל	רענטגען	10—12 4—6
ע. גראדזענסקי	צאהן-ארצט	5—7
ג. ראזעס	צאהן-ארצט	9—2

צאהן-באהאנדלונג, בעלייכטונגען, קארענען, מעסטען א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפנעט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
הבלאה פון אלע קראנקהייטען ... די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
הויזיט אין דער שטאט.
ערצטליך-קאסמעטיש. קאבינעט
פרל. ס. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

אויפפאדערונג.
צוזוי ווי איך האב שוין איין מאהל דעם הערן
פליישהאקער פון ווסכאדניא 72
אויפגעפאדערט צום הרב ר' מרדכי ניסן קרול, וועגען דעם פאמיליען סכסוך פון זיין שוואגער ... און ער האט זיך ניט געשטעלט, פאדער איך איהם אויף נאכאמאהל צו הרב ר' מרדכי ניסן קרול ... דעם 3-טען ד. מ. ... פאר די ווייטערדיגע פאלגען.
מ. נייפעלד צעגעלניאנא 59.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.